

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ

Максимюк С.П., Філоненко Р.С., Нечипорук Л.І.

ПЕДАГОГІКА

Авторська програма

Комплексне методичне забезпечення викладання

Індивідуальна програма студента в умовах кредитно-модульної
системи навчання

Рівне – 2008

Педагогіка. Комплексне методичне забезпечення викладання. Індивідуальна програма студента в умовах кредитно-модульної системи навчання / Укладачі: С.П. Максимюк, Р.С. Філоненко, Л.І. Нечипорук. – Рівне: РДГУ, 2008. – 77 с.

Укладачі:

Максимюк С.П. – доцент кафедри педагогіки РДГУ;
Філоненко Р.С. – викладач кафедри педагогіки РДГУ;
Нечипорук Л.І. – викладач кафедри педагогіки РДГУ

Рецензенти:

Пальчевський С.С. – професор кафедри педагогіки РДГУ;
Карпенчук С.Г. – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики виховання РДГУ

Відповідальний за випуск:

Малафійк І.В. – професор, завідувач кафедри педагогіки РДГУ

Посібник „Педагогіка. Авторська програма і комплекс методичного забезпечення викладання. Індивідуальна програма студента в умовах кредитно-модульної системи навчання” підготувала кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки РДГУ Максимюк С.П. Співавторами є викладачі кафедри педагогіки Філоненко Р.С. та Нечипорук Л.І. Посібник покликаний сприяти вивченню загальних основ педагогіки, теорії і методики виховної роботи, дидактики, історії педагогіки та школознавства, надавати допомогу студентам у самостійній роботі над засвоєнням окремих модулів та всього предмета, при підготовці до модульних, контрольних робіт, заліків та екзаменів.

У посібнику є зразок індивідуальної програми та графіка вивчення студентом педагогіки, критерії оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах реалізації Болонської декларації (1999 р.).

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри педагогіки Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 2 від 29.10.2007 р.

Затверджено і друкується за рішенням науково-методичної Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 1 від 23.10.07 р.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО ПРОГРАМИ З ПЕДАГОГІКИ

Професійна діяльність вчителя називається педагогічною і починається з вивчення педагогіки як науки про виховання, навчання, розвиток, формування особистості. Майбутній висококваліфікований спеціаліст – педагог, якому доведеться працювати вчителем в навчально-виховному закладі, має бути підготовлений до цієї винятково відповідальної діяльності теоретично і практично, на рівні сучасних вітчизняних та європейських вимог.

Педагогіка – не лише сучасна наука, а й мудрість народу, надбання багатьох поколінь. Увібравши в себе багатовікові традиції виховання, народну педагогіку, етику, естетику, вона стала змістовною, системною, цілісною й ефективною, відповідає соціальному замовленню, її повинні поважати і з великим бажанням вивчати студенти.

Згідно нових навчальних планів педагогіка вивчається на другому курсі і складається з 5 частин:

1. Загальні основи педагогіки.
2. Дидактика.
3. Історія педагогіки.
4. Теорія і методика виховання.
5. Школознавство.

Нова програма включає актуальні питання сучасної освіти й виховання, проте її можна і потрібно доповнювати, змінювати, викладаючи на різних факультетах, додавати методичні доробки, а також виносити немало запитань на самостійне вивчення студентами. Авторська програма розроблена доцентом кафедри педагогіки С.П. Максимюк (протокол вченої ради РДГУ №5 від 24.04.2005 р.).

У результаті вивчення курсу педагогіки за новою програмою майбутній вчитель повинен знати:

- Стан освіти в Україні, нормативні документи про її організацію та функціонування.
- Сутність і закономірності розвитку особистості, фізіологічні, психологічні та вікові особливості учнів.
- Діагностику й методи визначення рівнів вихованості і освіченості учнів, критерії оцінювання їх навчальних досягнень.
- Стратегію менеджменту освіти і виховання.

- Методи ефективного керування процесом формування особистості школяра.
 - Теорію і методику національного виховання.
 - Принципи, форми і методи організації навчальної роботи.
 - Методику позакласної роботи з учнями зі свого предмету.
 - Суть і методику пояснювально-ілюстративного, програмованого, розвивального, диференційованого, особистісно-зорієнтованого, дослідницького навчання, розвитку творчих здібностей учнів.
- Шляхи гуманітаризації, гуманізації та демократизації навчально-виховного процесу.
- Сучасні освітні технології.

Майбутній педагог повинен вміти:

- Визначати конкретні завдання навчально-виховного впливу.
- Володіти формами й методами організації навчально-виховного процесу, педагогічної діагностики, педагогічного прогнозування.
 - Застосовувати різноманітні методики глибокого й систематичного вивчення учнів та учнівських колективів, проводити педагогічний експеримент.
 - Гуманно відноситися до учнів, створювати необхідні умови для їх успішного навчання і виховання, регулювати міжособистісні стосунки в учнівському колективі, використовувати можливості виховуючого колективу, формувати його.
 - Організувати учнівське самоврядування.
 - Об'єднувати зусилля вчителів, вихователів, батьків, громадськості для позитивного впливу на учнів.
 - Сприяти самовихованню, самоосвіті та саморозвитку учнів.
 - Використовувати у навчально-виховній роботі духовні надбання народу, формувати духовну культуру кожного школяра всіма можливими засобами.
 - Науково організувати педагогічний процес, постійно досягати його цілісності.
 - Використовувати технічні засоби навчання, комп'ютери, наочні посібники. Аналізувати, узагальнювати і використовувати передовий педагогічний досвід.

Нинішня система підготовки фахівців з вищою освітою має певні недоліки, а саме:

а) Відсутність систематичної роботи студентів протягом навчального семестру, низький рівень активності студентів і відсутність елементів змагальності в навчальних досягненнях;

б) можливість необ'єктивного оцінювання знань студентів;

в) значні затрати часу на проведення екзаменаційної сесії;

г) відсутність гнучкості в системі підготовки фахівців; недостатній рівень адаптації до швидкозмінних вимог світового ринку праці;

д) низька мобільність студентів щодо зміни напрямів підготовки, спеціальностей;

е) мала можливість вибору студентом навчальних дисциплін.

Одним з найважливіших стратегічних завдань на сьогоднішньому етапі модернізації системи вищої освіти України є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог.

Входження України до єдиного Європейського та Світового освітнього простору неможливе без запровадження такого багатоцільового механізму як Європейська кредитно-трансферна та акумулююча система (ECTS).

Ця система запроваджується на інституціональному, регіональному, національному та Європейському рівнях і є однією з ключових вимог Болонської декларації 1999 року.

Нагальною потребою є розширення впровадження елементів ECTS за рахунок введення кредитно-модульної системи формування навчальних програм; посилення ролі самостійної роботи студентів та змін педагогічних методик; впровадження активних методів та сучасних інформаційних технологій навчання.

Кредитно-модульна система передбачає вирішення наступних завдань компетентнісної освіти:

– відходу від традиційної схеми „навчальний семестр – навчальний рік, навчальний курс”;

– раціонального поділу навчального матеріалу дисципліни на модулі і перевірки якості засвоєння теоретичного і практичного матеріалу кожного модуля;

– перевірки якості підготовки студентів до кожного лабораторного, практичного чи семінарського заняття;

– використання більш широкої шкали оцінки знань та вмінь;

- вирішального впливу суми балів, одержаних протягом семестру, на підсумкову оцінку з навчальної дисципліни;
- стимулювання систематичної самостійної роботи студентів протягом усього семестру і підвищення якості їх знань;
- підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів;
- запровадження здорової конкуренції в навчанні;
- виявлення та розвиток творчих здібностей студентів.

Як свідчить практика, час на сесійний контроль при сучасній системі організації навчального процесу використовується не раціонально. Відстрочка зворотного зв'язку на кінець семестру не дозволяє приймати оперативні виховні і дидактичні заходи щодо підвищення якості навчання (контроль будь-якого процесу після його завершення неможливий). При кредитно-модульній системі організації навчального процесу в вищих навчальних закладах зміст навчальної дисципліни «Педагогіка» розподіляється на змістові модулі (2-4 за семестр). Змістовий модуль (розділ, підрозділ) навчальних дисципліни містить окремі модулі (теми) аудиторної і самостійної роботи студента. Кожен змістовий модуль з педагогіки має бути оцінений балами, контрольна робота, екзамен, залік (12 балів).

Студент інформується про результати оцінювання навчального модуля, як складової підсумкового оцінювання засвоєння навчальної дисципліни. Знання і вміння з курсу педагогіки оцінюються в 100 балів – це максимальний рейтинг.

0-49 балів – оцінка «2»

50-69 бали – оцінка «3»

70-89 балів – оцінка «4»

90-100 балів – оцінка «5»

Перевід рейтингових оцінок в національні та за шкалою ECTS здійснюється так:

Шкала РДГУ	Національна шкала	Шкала ECTS
90-100	відмінно	A
80-89	дуже добре	B
70-79	добре	C
60-69	задовільно	D
50-59	достатньо	E
31-49	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
0-30	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F

Шкала РДГУ	Національна шкала	Шкала ECTS
90-100	відмінно	A
70-89	добре	B, C
50-69	задовільно	D, E
0-49	незадовільно	FX, F

Студент, який не погоджується з оцінкою на основі набутого ним рейтингу, має право її підвищити шляхом повторного проходження підсумкового контролю (співбесіди, екзамену, тестування). Узагальнена оцінка студента з даної дисципліни в цьому випадку визначається оцінкою підсумкового контролю.

Терміни підсумкового контролю встановлюються відповідно до графіка навчального процесу, встановленого в РДГУ ректором та деканами.

Рейтинговий бал студента з курсових робіт визначається остаточно при захисті роботи у терміни, що встановлюються кафедрами.

Рейтинговий бал студента з різних видів практик визначається при їх захисті у терміни, передбачені навчальними планами напрямів підготовки фахівців.

Семестрові підсумки рейтингового контролю з кожної дисципліни фіксуються у відповідній відомості та заліковій книжці студента згідно з нормативними документами МОІН України. Відповідальність за заповнення відомості покладається на викладача з даної дисципліни.

Якщо з дисципліни у семестрі був передбачений залік та іспит, то проводиться лише один підсумковий контроль. Якщо вивчення дисципліни завершується заліком, то вона вважається зарахованою, коли студент набрав не менше 50 балів.

З метою заохочення студента до вивчення дисципліни до його загального рейтингу додаються заохочувальні бали:

- за 100-відсоткове відвідування усіх аудиторних занять з дисципліни – 10 балів (лекцій – 5 балів; практичних – 5 балів);
- переможцям та призерам всеукраїнських предметних олімпіад, виставок, конкурсів – 10 балів, учасникам – 5 балів;
- переможцям міжвузівських предметних олімпіад, конкурсів, виставок – 6 балів, призерам – 5 балів;
- переможцям і призерам університетських предметних олімпіад – 4 бали;

- авторам і співавторам наукових статей – 8 балів, рефератів – 5 балів. За ведення зошитів, конспектів – по 5 балів.

Мінімальна кількість балів при зарахуванні дисципліни – 50 балів. Якщо студент не набрав 50 балів, він має пройти підсумковий контроль (співбесіду, екзамен, тестування).

З урахуванням цього окремі студенти мають можливість набрати за семестр понад 100 балів, що є підставою для окремого відзначення таких студентів (від подяк, премій до спеціальних (іменних) стипендій) ректоратом та іншими відомствами.

При введенні кредитно-модульної системи організації навчального процесу і модульно-рейтингової технології його реалізації ректоратом при плануванні навчальних доручень викладачів виділяються години для проведення консультаційної роботи, поточного, рубіжного і підсумкового контролю, для підготовки організаційно-методичного забезпечення (до 34% від обсягів дисципліни).

Підсумкове оцінювання засвоєння навчального матеріалу дисципліни визначається без проведення семестрового екзамену(заліку) як інтегрована оцінка засвоєння всіх змістових модулів, воно можливе, якщо студент набрав 50 і більше балів.

Студент, що набрав протягом семестру необхідну кількість балів, має можливість:

- не складати іспит (залік) і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку;
- складати іспит (залік) з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною;
- ліквідувати академічну різницю, пов'язану з переходом на інший напрям підготовки чи до іншого вищого навчального закладу;
- поглиблено вивчити окремі розділи (теми) навчальних дисциплін, окремі навчальні дисципліни, які формують кваліфікацію, що відповідає сучасним вимогам ринку праці;
- використати час, що відведено графіком навчального процесу, на екзаменаційну сесію, для задоволення своїх особистих потреб.

Студент, що набрав протягом семестру менше 50 балів, зобов'язаний складати іспит (залік).

Даний комплекс методичного забезпечення викладання педагогіки містить:

1. Пояснювальну записку.
2. Індивідуальну програму та графік вивчення педагогіки студентом в умовах КМН.
3. Навчальний план з педагогіки.
4. Авторську програму з педагогіки.
5. Робоче планування і тематику лекцій.
6. Робоче планування семінарських і практичних занять.
7. Список першоджерел для вивчення і конспектування.
8. Список рекомендованої літератури.
9. Контрольні завдання.
10. Питання екзаменаційних білетів.
11. Критерії 12-бального оцінювання навчальних досягнень студентів.
12. Навчальний посібник С.П. Максимюк. Педагогіка. Курс лекцій. Видання 2001, 2003, 2005 рр.
13. Навчальні посібники інших авторів.

2. ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА ТА ГРАФІК КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОГО ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТОМ КУРСУ «ПЕДАГОГІКА» НА ПРОТЯЗІ III-IV СЕМЕСТРІВ

III семестр	Модульні, контрольні роботи. Екзамени, заліки, ін. форми оцінювання	Зміст модулів та контрольних робіт, теми у програмі	Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів	Термін	Контрольні та перевірені знання	Балів максимум Заслужені бали	Завдання для самостійної роботи студентів. Посібники: 1. Малафійк І.В. 2. Фіцула М.Ф. 3. Максимюк С.П.
	М 1	Загальні основи педагогіки. Теми 1-4	1. Структурно-логічні схеми тем. Конспекти лекцій 2. Усне опитування 3. Письмові роботи	Жовтень	Питання 1-6 на с. 47	12	1. Конспекти нормативних документів 2. СЛС лекції
	М 2	Дидактика теми 1-6	1. Структурно-логічні схеми тем. Конспекти лекцій 2. Відповіді на практичних, реферат 3. Тести	Листопад	Питання 43-57 на с. 48-49	12	1. Виписати дидактичні правила (10 шт.) до кожного принципу навчання 2. СЛС
	М 3	Дидактика теми 7-11	1. Структурно-логічні схеми 2. Оцінки на практичних 3. Конспект традиційного і нетрадиційного уроків 4. Тести	Грудень	Питання та завдання у планах семінарських занять	12	1. Конспект традиційного і нетрадиційного уроків 2. СЛС лекції. Оцінка підсумкова
	К.Р.	М1+М2+М3	Письмова контрольна робота за індивідуальними картками, тестами	Грудень	Питання 57-72 на с. 58-60	12	
	Практичні заняття	Загальні основи педагогіки. Дидактика теми 1-15	1. Усне і письмове опитування 2. Реферати 3. Конспекти уроків	Вересень	Питання та завдання у планах семінарських занять	12	1. Виступи, реферат на практичних заняттях

Інші завдання студентам	Загальні основи педагогіки. Дидактика	1. Виготовлення наочностей, огляд преси, реферати 2. Курсові роботи, участь в конкурсах, олімпіадах 3. Відвідування лекцій і практичних занять	Вересень		1-12	1. Підготовка до олімпіади з педагогіки, врахування у підсумковій оцінці за семестр
Підсумкова оцінка	Загальні основи педагогіки. Дидактика	Оцінка за М1+М2+М3+КР.+ПР. +Ін.Зд.+Від.+СЛІС+ Конспект уроків	Грудень		1-100	
Екзамен	Загальні основи педагогіки. Дидактика	Екзаменаційні білети (питання с. 58)	Грудень	Питання 1-6, 43-56, 57-72, у переліку питань	12	Конспект традиційного і не традиційного уроків
Всього балів за III семестр					50-100	

IV семестр	Модульні, контрольні роботи. Екзамени, заліски, ін. форми оцінювання	Зміст модулів та контрольних робіт, теми у програмі	Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів	Термін	Контрольні та перевірені знання	Балів максимум Заслужені бали	Завдання для самостійної роботи студентів. Посібники: 1. Малафік І.В. 2. Фицула М.Ф. 3. Максимюк С.П.
	М 1	Історія зарубіжної педагогіки теми 1-3	1. Структурно-логічні схеми 2. Конспект першоджерел 3. Конспект лекцій	Березень	Питання 7-16 на с. 47-48	12	1. СЛІС лекції 2. Конспекти першоджерел (с. 51)
	М 2	Історія української педагогіки теми 4-7	1. Письмова контрольна робота за індивідуальними картками, тестами, завданнями	Травень	Питання 17-42 на с.48	12	1. Реферати про вклад в педагогіку видатних українських освітян
	К.Р.	М1+М2 Теми 1-15	1. Структурно-логічні схеми 2. Конспект першоджерел 3. Реферати	Березень	Питання 7-34 на с. 47-48	12	

Практичні завдання	Історія педагогіки. Школознавство	1. Усне і письмове опитування 2. Реферати 3. Конспекти першоджерел, лекції	Лютий	Тематика рефератів, першоджерел на с. 47	12	1. Реферати 2. Огляди преси 3. Конспекти першоджерел
Інші завдання студентам	Історія педагогіки. Школознавство	1. Виготовлення наочності, інформаційні повідомлення з преси, реферати, участь в конкурсах, олімпіадах 2. Відвідування лекцій, практичних занять	Лютий-червень		1-12	1. Таблиці 2. Буклети 3. Реферати
Підсумкова оцінка	Історія педагогіки. Школознавство		Червень		1-100	
Залік	Історія педагогіки школознавства. Теми 1-7, 1-3	1. Конспект лекцій 2. Конспект першоджерел 3. Усні відповіді	Червень	1. Перелік першоджерел для конспектування 2. Тести з історії педагогіки	50	1. СЛС лекції 2. Конспекти першоджерел 3. Схеми теоретичного матеріалу про зарубіжну освіту і педагогіку
Всього балів за IV семестр					50-100	

Очікуваними соціальними, економічними та іншими наслідками впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу можуть бути:

- інтенсифікація навчального процесу та підвищення якості підготовки фахівців;
- систематичність засвоєння навчального матеріалу;
- встановлення зворотного зв'язку з кожним студентом на визначених етапах навчання;
- контроль та своєчасне коригування навчально-виховного процесу;
- підвищення мотивації учасників навчально-виховного процесу, зменшення пропусків навчальних занять;
- психологічне розвантаження студентів в кінці семестру;
- підвищення відповідальності студентів за результати навчальної діяльності;
- максимальне забезпечення потреб особи у виборі освітнього рівня та кваліфікації;
- підвищення рівня адаптації особи до зміни вимог ринку праці;
- скорочення непродуктивного навчального часу (за рахунок ліквідації екзаменаційних сесій);
- економія матеріальних ресурсів (опалення, електроенергія і т.п.) тощо.

За рішенням ректорату, деканатів, кафедри педагогіки на всіх факультетах передбачена певна кількість годин для самостійної та індивідуальної роботи. З метою надання допомоги студентам у самостійній роботі над засвоєнням курсу педагогіки дається перелік теоретичних і практичних запитань і завдань, над якими вони будуть працювати, готуватися до заліків, екзаменів, атестацій, контрольних робіт і графіки їх складання.

Запропонована програма і посібник випробувані авторами протягом багатьох років на фізико-технологічному, філологічному та інших факультетах РДГУ. Програма забезпечує якнайповніше збагачення знань й вмінь майбутніх вчителів, вироблення у них готовності до вчительської діяльності, сприяє розвитку педагогічного мислення та творчих здібностей студентів, умінню самостійно працювати, бути більш відповідальними і компетентними. У зв'язку з новим навчальним планом 2007 р. у програму внесені зміни щодо кількості годин і змісту занять. Програма з педагогіки поділена на 5 змістовних модулів.

3. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН З ПЕДАГОГІКИ

(Стаціонар: лекційних – 50 год.; практичних – 30 год.
 Заочне навчання: лекційних – 18 год.; практичних – 14 год.).
 ДВО-12/8

№ п/п	Назва розділів програми, тем лекційних та практичних занять	Стаціонар			Заочне навчання		ДВО	
		Лекції	Практичні	Всього	Лекції	Практичні	Лекції	Практичні
Розділ 1. Загальні основи педагогіки		8	2	10	2	2	2	2
1-2	Стан освіти в Україні, нові нормативні документи про її організацію та реформування. Матер. підс. колег. МОНУ	4		4	1	1		
3.	Предмет педагогіки, її основні поняття Методи педагогічних досліджень	2	2	4	1	1		2
4.	Розвиток, виховання і формування особистості	2		2				
Розділ 2. Дидактика		22	8	30	8	6	4	4
1.	Предмет дидактики, її основні поняття та завдання на сучасному етапі	2		2	1			
2-3.	Педагогічний процес в школі, його цілісність та наукова організація	4	2	6	1			1
4-5.	Закономірності та принципи навчання	4	2	6	2	2	2	1
6.	Зміст освіти в школі, ПТУ та інших навчальних закладах. Стандартизація змісту освіти	2		2	1			
7-8.	Форми організації навчання. Види і технології	4	2	6	1	2	1	1
9-10.	Методи і засоби навчання і контролю	4	2	6	2	2	1	1
11.	Учитель – творець педагогічного процесу	2		2				
Розділ 3. Історія педагогіки		14	14	28	4	2	2	
1.	Історія педагогіки – важлива галузь педагогічної науки. Освіта і педагогічна думка в	2	2	4	1		1	

	історії людства (V ст. до н. е. – XVI ст. н. е.) Я.А. Коменський – засновник наукової педагогіки							
2.	Розвиток гуманної педагогіки в зарубіжних країнах у 18-20 ст.	2	2	4	1	1		
3.	Ушинський – основоположник наукової педагогіки і народної школи в Росії, його послідовники	2	2	4		0,5		1
4.	Українська педагогіка та її видатні представники	2	2	4	1	0,5	1	
5.	Педагогічні ідеї А.С. Макаренка	2	2	4	0,5	0,5		
6.	Розвиток гуманістичних традицій у педагогічній творчості В.О. Сухомлинського	2	2	4	0,5	0,5		
7.	Порівняльна педагогіка. Актуальні проблеми сучасної зарубіжної педагогіки	2	2	4				
Розділ 4. Теорія і методика виховання (заочне навчання)					2	2	2	2
1.	Сутність виховного процесу в школі				0,5	1	1	1
2.	Система національного виховання та передовий досвід її організації				0,5			
3.	Класний керівник – організатор виховної роботи в класі, його професіограма				0,5			
4.	Форми організації виховної роботи з учнями				0,5			0,5
5.	Методи виховання				0,5	1	1	0,5
6.	Основні напрямки виховної роботи. Духовно-гуманістична спрямованість виховання та її реалізація в сучасній школі				0,5			
Розділ 5. Школознавство		6	6	12	2	2	2	
1.	Система освіти в Україні та управління нею	2	2	4	1	1		
2.	Методична робота в школі, ПТУ та інших навчально-виховних закладах	2	2	4	0,5	0,5		
3.	Теорія і методика творчого засвоєння передового педагогічного досвіду	2	2	4	0,5	0,5		

4. АВТОРСЬКА ПРОГРАМА З ПЕДАГОГІКИ

**(РОЗРОБЛЕНА ДОЦЕНТОМ КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ МАКСИМЮК С.П.
Протокол №5 від 24.04.2005 р.)**

МОДУЛЬ №1 (ІІІ СЕМЕСТР)

РОЗДІЛ 1. Загальні основи педагогіки (8 год. лекцій)

Тема 1-2. Стан освіти в Україні, нові документи про освіту, навчальні заклади, навчально-виховний процес (4 год. лекц.)

Глобальна освіта й українська школа. Система освіти в Україні та принципи її організації.

Нове педагогічне мислення. Компетентнісна освіта. Основні документи про освіту в Україні. Закон України „Про освіту”, його роль у розбудові освіти, підвищенні престижу школи і вчителя. Концепція національного виховання. Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад. Закон України „Про загальну середню освіту”, його унікальність. Національна доктрина розвитку освіти. Мета і завдання, пріоритети і принципи побудови якісної освіти в Україні. Матеріали Підсумкової колекції МОН (серпень).

Тема 3. Предмет педагогіки, її основні поняття. Методи педагогічних досліджень (2 год. лекц.)

Визначення педагогіки. Історія виникнення педагогіки як науки, її предмет і завдання. Основні поняття педагогіки: виховання, освіта, навчання, розвиток, самовиховання, перевиховання.

Методологія педагогіки. Виховання – всенародна справа. Педагогіка – наука і мистецтво. Структура педагогічної науки. Галузі педагогіки. Зв’язок педагогіки з філософією, соціологією, психологією, фізіологією та іншими науками. Методи педагогічних досліджень. Завдання педагогіки на сучасному етапі.

Тема 4. Розвиток, виховання, формування особистості (2 год. лекц.)

Філософія та педагогіка про людину, особистість та її розвиток. Особистість як суб’єкт і об’єкт виховання. Всебічний і гармонійний розвиток особистості учня – загальна мета школи.

Закономірності, рушійні сили і основні фактори розвитку особистості. Виховання як важливий фактор розвитку особистості. Роль спадковості, середовища, діяльності і спілкування в розвитку особистості. превиховання. Превентивне виховання. Вікові етапи у розвитку особистості школяра, їх характеристика. Особливості виховання учнів різного віку. Роль діяльності, активності і спілкування у розвитку особистості. Диференційований та індивідуальний підхід у навчанні й вихованні дітей. Особистісно зорієнтоване навчання й виховання.

МОДУЛЬ №2 (III СЕМЕСТР, 12 год.)

РОЗДІЛ 2. Дидактика (22 год. лекц.)

Тема 1. Предмет дидактики, її основні поняття, завдання на сучасному етапі (2 год. лекц.)

Поняття про дидактику. Основні поняття дидактики. Історичний екскурс до вчень великих дидактів.

Навчання та виховання – процеси взаємопов'язані і взаємозбагачувані. Зв'язок дидактики з методиками. Досягнення сучасної дидактики: системність, гуманізація, гуманітаризація, демократизація навчального процесу, диференціація та індивідуалізація навчання, творча спрямованість пізнавальної діяльності учнів. Розвивальний режим школи, навчально-виховного процесу в ній.

Тема 2. Педагогічний процес, його цілісність та наукова організація (2 год. лекц.)

Поняття про процес навчання. Методологія (суть, структура, рушійні сили), двосторонній характер процесу навчання. Єдність освітньої, виховної і розвиваючої функції процесу навчання. Основні компоненти цілісності процесу навчання: мета, завдання, мотивація, зміст, принципи, форми, методи і засоби навчання, досягнуті результати. Роль вчителя у навчальному процесі. Компетентнісна організація НВП у ЗНЗ.

Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності учнів. Учіння як система пізнавальних дій учня. Структура процесу засвоєння знань і умінь (сприймання, осмислення, розуміння, узагальнення, закріплення, застосування).

Мотивація, емоційні фактори навчання. Роль спілкування та педагогічної техніки у процесі навчання.

Тема 3. Закономірності навчання (2 год. лекц.)

Загальні закономірності навчання: обумовленість навчання суспільними потребами, залежність навчання від умов, в яких воно проходить; взаємозалежність процесу навчання, освіти, виховання та розвитку; взаємозалежність навчання і реальних учбових можливостей учнів; єдність викладання та учіння; взаємозв'язок завдань, змісту, методів і форм навчання в цілісному процесі навчання. Конкретні закономірності.

Тема 4. Принципи навчання та дидактичні правила їх реалізації (2 год. лекц.)

Характеристика принципів навчання. Спрямованість навчання на всебічний та гармонійний розвиток учнів. Науковість навчання. Систематичність і послідовність у навчанні. Доступність навчання. Зв'язок з життям, з демократичними перетвореннями в країні. Свідомість і активність учнів у навчанні. Наочність у навчанні. Оптимальний підбір і поєднання різних методів та форм навчання. Забезпечення міцності знань, вмінь, навичок.

Тема 5. Зміст освіти в школі, ПТУ (2 год. лекц.)

Державна політика в галузі освіти та основні принципи її організації. Історія реформування змісту освіти. Мова освіти в Україні. Наукові основи визначення змісту освіти. Диференціація змісту освіти залежно від типів шкіл. Структура шкільного змісту освіти. Характеристика нормативних документів про зміст освіти в школі, ПТУ (навчальних планів, стандартів, програм, шкільних підручників, навчальних і методичних посібників). Специфіка змісту освіти в ПТУ. Трудова підготовка школярів. Політехнічна і професійна освіта, їх взаємозв'язок. Зміст освіти в ліцеях, гімназіях, колегіумах. Профільне навчання в старших класах.

Тема 6. Види і технології навчання (2 год. лекц.)

Види навчання: пояснювально-ілюстративне, проблемне, розвивальне, програмоване, алгоритмічне, дослідницьке. Поняття

про наукову організацію навчального процесу, його інтенсифікацію та оптимізацію. Розвиток методичної майстерності, ініціативи і творчості вчителів. Сучасні освітні технології (проектна, дослідницька, розвивальна, технологія CASE, кооперативна, ситуативна, інформаційна, сугестивна та ін.) та специфіка діяльності вчителя в кожній із них.

МОДУЛЬ №3 (III СЕМЕСТР, 10 год.)

Тема 7-8. Форми організації навчання (4 год. лекц.)

Поняття про форми організації навчання в школі і ПТУ. Історія виникнення і розвитку класно-урочної системи навчання. Урок – основна форма навчання. Типи і структура уроків. Фронтальна, групова і індивідуальна форми організації навчальної діяльності учнів на уроці. Підготовка учителя до уроку. Тематичне та урочне планування. Аналіз уроку. Особливості уроків у школі, ПТУ, мало комплектній школі. Шляхи підвищення ефективності уроку в сучасній школі. Позаурочні форми організації навчання: практикуми, домашня робота учнів, семінарські і факультативні заняття, учбові екскурсії, додаткові заняття і консультації, співбесіди, заліки, екзамени. Позашкільні форми трудової підготовки учнів, їх учбово-виробничі діяльність: учнівські бригади, міжшкільні навчально-виробничі комбінати, навчальні цехи, щорічна трудова практика. Нетрадиційні форми організації навчання. Шляхи підвищення ефективності уроку. Передовий досвід організації навчального процесу в школах та ПТУ.

Тема 9-10. Методи і засоби навчання (4 год. лекц.)

Загальні поняття про методи, методичні прийоми і засоби навчання. Класифікація методів навчання.

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів: словесні, наочні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові, індуктивні, дедуктивні та інші.

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів: пізнавальні ігри, учбові дискусії, методи емоційного впливу на учнів під час пояснення нового матеріалу, методи заохочення, осуду.

Методи контролю та самоконтролю в навчанні: опитування, письмові роботи, контрольні і лабораторні роботи, комп'ютерний контроль, самоперевірка та інші. 12-бальна система оцінювання

навчальних досягнень учнів. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів.

Основні засоби навчання (підручники, навчальні посібники, наочні засоби, технічні засоби, комп'ютери та ін.). Предметні, інтелектуальні, практичні, емоційні засоби навчання.

Взаємозв'язок форм, методів, засобів навчання з навчально-виховними завданнями, змістом учбового матеріалу, реальними можливостями учнів та умовами навчання.

Тема 11. Учитель сучасної школи та його професіограма (2 год. лекц.)

Історія розвитку учительської професії. Видатні діячі науки, культури, освіти про вчителя. Професіограма сучасного вчителя. Суть педагогічної творчості і її роль в навчальному процесі. Умови і джерела педагогічної творчості. Процедура прийняття творчого педагогічного рішення і його втілення в життя. Формування творчої особистості вчителя. Педагогічна преса про творчість вчителів-новаторів, передовий педагогічний досвід. Поради студенту, молодому вчителю.

РОЗДІЛ 3. Історія педагогіки (14 год. лекц.) МОДУЛЬ №1 (IV СЕМЕСТР, 6 год.)

Тема 1. Історія педагогіки – важлива галузь педагогічної науки. Я.А. Коменський (2 год. лекц.)

Історія педагогіки і сучасна педагогічна наука. Гуманний підхід до виховання дітей – тенденція розвитку світової наукової педагогіки і практики. Гуманність в освіті на ранньому етапі людства, в Стародавній Греції, в епоху Відродження. Я.А. Коменський – творець самостійної гуманної педагогіки. Я. Коменський про зміст освіти, моральне виховання. Принцип природовідповідності, дидактична система Я.А. Коменського. „Велика дидактика” – пряме спрямування на гуманне виховання. Значення творчості Я.А. Коменського, Д. Локка, Д. Беллера.

Тема 2. Гуманні погляди філософів і педагогів різних країн XVIII-XX ст. на процес виховання (2 год. лекц.)

Видатні представники гуманної педагогіки XVIII-XX ст. Ж.-Ж. Руссо про виховання нової людини в книзі „Еміль, або про

виховання”. Ідея розвитку особистості – велике відкриття І.Г.Песталотці. Природовідповідність, культуровідповідність, самодільність – основні ідеї педагогічної спадщини А.Дістервега. М.Монтессорі, С.Френе, Р.Штейнер – творці гуманістичних педагогічних систем ХХ ст.

Тема 3. К.Д. Ушинський – основоположник наукової педагогіки і народної школи в Росії (2 год. лекц.)

Педагогічна система К.Д. Ушинського, її значення. Наукове дослідження „Людина як предмет виховання” – вінець російської класичної педагогіки, неперевершене досягнення світової педагогічної думки. К.Д. Ушинський про народність освіти, моральне виховання, вчителя. К.Д. Ушинський про формування “людини в людині”, основні принципи виховання, виховуюче навчання, виховання в праці, систему підготовки вчителів. Послідовники К.Д. Ушинського. Педагогічні погляди Л.М. Толстого. Ідеї гуманної педагогіки у розробках і щоденниках Яснополянської школи. Педагогічна система Л.М. Толстого – прихильника „вільного виховання”, видатного педагога, глибокого знавця духовного світу дітей, сміливого експериментатора і новатора в області навчання та виховання.

МОДУЛЬ №2 (IV СЕМЕСТР, 14 год.)

Тема 4. Українська педагогіка та її видатні представники (2 год. лекц.)

Народна педагогіка – першооснова національної системи виховання. Успіхи української системи виховання в епоху великого національного відродження у XVI-XVIII ст. Українська етнопедогогіка, родинна педагогіка як цілісна система знань, ідей, форм і методів роботи з дітьми. Педагогічні погляди Г.Сковороди Т.Шевченка, І.Франка, С.Русової, Б.Грінченка, Г.Ващенко. Завдання української педагогіки на сучасному етапі розвитку освіти. Розвиток ідей гуманізації освіти, формування духовної культури учнів, громадянського виховання у сучасній педагогічній теорії і практиці.

Тема 5. Педагогічні ідеї А.С. Макаренка (2 год. лекц.)

Життєвий і творчий шлях педагога-новатора і експериментатора А.С. Макаренка, зміст і значення його педагогічної спадщини. А.С. Макаренко – творець сучасних технологій виховної роботи. Творче життя колективу в книгах „Педагогічна поема”, „Прапори на баштах”. Ідеї А.С. Макаренка про колектив, зв'язок навчання і продуктивної праці, фізичне і естетичне виховання, виховання дітей в сім'ї. „Книга для батьків”. Демократизація навчання і виховання в досвіді А.С. Макаренка. Вклад Макаренка у педагогічну науку, актуальність його ідей, філософії олюднення НВП.

Тема 6. Розвиток гуманістичної традиції в педагогічній творчості В.О.Сухомлинського (2 год. лекц.)

В.О. Сухомлинський – прекрасний педагог, видатний діяч народної освіти, добротворець. Принципи, структурні основи, методи педагогічної системи В.О. Сухомлинського. В.О. Сухомлинський про спілкування дітей з природою, трудову підготовку учнів, моральне і естетичне виховання дітей, про роль сім'ї у вихованні дітей. Книги В.О. Сухомлинського „Про розумове виховання”, „Школа під голубим небом”, „Павлиська школа”, „Розмова з молодим директором школи”, „Серце віддаю дітям”, „Сто порад молодому вчителю”, „Батьківська педагогіка”. В.О. Сухомлинський – майстер унікального експерименту. В.О. Сухомлинський про розумове виховання.

Тема 7. Порівняльна педагогіка.

Актуальні проблеми сучасної зарубіжної педагогіки (2 год.)

Порівняльна педагогіка як галузь педагогічної науки, її значення для стратегії розвитку освіти. Проблеми розвитку порівняльної педагогіки за радянських часів. Перебудова теоретичних засад порівняльної педагогіки: криза та оновлення освіти; приватизація освіти; використання сучасної техніки для навчання дорослих та дітей; дистанційне навчання; інтенсифікація освіти та підвищення її якості; неперервність освіти.

Стан міжнародної освіти та шкільні реформи у високорозвинених країнах: кількісно-організаційні перетворення у 60-70 рр., та змістовно-якісні перетворення у 80-90 рр. Результати

багатовікового реформування освіти у провідних країнах світу: усвідомлення пріоритетності освіти, її неперервність, базова освіта, педагогічна система, попередження неуспішності, нові підходи до виховання учнів, комп'ютеризація освіти.

Дванадцятирічна освіта за кордоном: реалії і перспективи. Оцінювання успішності учнів у школах за кордоном. Реформи шкільної освіти в Японії, США, Великобританії, Франції, Німеччині та інших високорозвинених країнах.

РОЗДІЛ 4. Теорія і методика виховання (заочна форма навчання) (2 год.)

Тема 1. Сутність, мета, завдання виховання (0,5 год. лекц.)

Стан виховної роботи в школі та необхідність її перебудови у відповідності із нормативними документами. „Концепція національного виховання” про систему виховної роботи. Із історії демократичного виховання. Особливості сучасного виховання

Структура виховного процесу: мета, завдання, зміст, принципи і способи виховання учнів. Основні напрямки виховання.

Основні принципи організації виховного процесу:

– інтеграція всіх виховних сил, єдність школи та інших соціальних інститутів, взаємодія їх щодо впливу на формування особистості, перетворення в життя положення „Виховання дітей – справа всенародна”;

– гуманізація як визнання кожної особистості вищою соціальною цінністю, створення сприятливих умов для становлення громадянина з високими моральними, інтелектуальними і фізичними якостями, посилення уваги до вивчення індивідуальних особливостей школярів;

– гуманітаризація: приведення в дію потенційної духовної енергії учнів, спрямування її в русло творчості на благо особистості і на користь всіх людей, використання виховних можливостей шкільних навчальних дисциплін;

– демократизація стосунків: народний характер школи, розвиток ініціативи і творчості учнів і педагогів, задоволення потреб дітей у діяльності, спілкуванні, самовираженні, самоутвердженні, самоврядуванні;

– добра воля дітей, самодіяльність становлення автономності особистості. відмова від авторитарної практики вихователів,

заорганізованості. Добра воля дитини – визначальна при формуванні і діяльності дитячих гуманістичних організацій.

Навчання і виховання як процеси взаємопов'язані і взаємозбагачувані. Виявлення результатів процесу виховання. Шляхи підвищення ефективності виховного процесу.

Система національного виховання. Нове педагогічне мислення. Українська педагогіка про національне виховання (мета, завдання, зміст, принципи). Українознавство як наукова основа національного виховання. Родинне виховання – найважливіша ланка національного виховання. Виховання на національних пріоритетах та вищих досягненнях інших народів. Природні і культурно-історичні чинники формування української душі, характеру, світогляду. Українські виховні ідеали. Розвиток традицій лицарського виховання. Шляхи формування цілісної особистості громадянина України. Передовий досвід національного виховання молоді в українських навчально-виховних закладах.

Тема 2. Основні напрями діяльності класного керівника (0,5 год. лекц.)

З історії інституту класного керівника. Цільові програми діяльності класного керівника. Класний керівник - організатор виховної роботи в класі. Основні розділи діяльності класного керівника. Вимоги до класного керівника. Критерії готовності класного керівника до виховної роботи. Орієнтована професіограма класного керівника: якості та властивості, знання, уміння, навички. Планування та досвід роботи класного керівника. Шляхи удосконалення роботи класних керівників. Робота класного керівника по формуванню класного колективу. Класний керівник – координатор виховних зусиль школи, сім'ї, громадськості.

Форми організації виховної роботи. Підходи у вихованні як педагогічні категорії. Позаурочна та позашкільна виховна робота. Основні форми організації виховання: фронтальна, індивідуальна, групова робота. Різноманітність форм організації позаурочної виховної роботи: гурткова робота, тематичні вечори та ранки, зустрічі, диспути, вечори питань і відповідей, конкурси, огляди, олімпіади, турніри, фестивалі, виставки, екскурсії, туристична і краєзнавча робота, громадські огляди знань, робота шкільних музеїв, фізкультурно-спортивна робота, клуби суботнього та

вихідного дня, зльоти учнівських бригад, шкільних трудових об'єднань, конкурси юних механізаторів, лісоводів, друзів природи, техніків, конструкторів, кінофестивалі любительських фільмів, випуск стінних газет, колективні творчі справи (КТС).

Позашкільна вихована робота. Типи позашкільних закладів, їх характеристика, функції, завдання, особливості роботи. Бібліотеки, самодіяльні дитячі клуби, Палаці дітей та молоді, молодіжні центри, станції юних любителів природи, юних техніків, туристичні гуртки, дитячі спортивні школи, Будинки художнього виховання, дитячі театри, табори праці та відпочинку. Діяльність заступника школи із виховної роботи та шкільного практичного психолога. Дитячі та молодіжні організації, завдання школи щодо роботи з ними.

Тема 3. Методи і напрямки виховання (1 год. лекц.)

Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості учнів: лекції, бесіди, диспути. Метод прикладу, його різновидності, функції та роль у вихованні. Метод організації діяльності та формування досвіду поведінки в суспільстві: педагогічна вимога, громадська думка, вправи, навчання, доручення, створення педагогічних ситуацій. Методи стимулювання позитивної діяльності: змагання, заохочення, покарання. Методи контролю за ефективністю виховання. Оптимальний вибір і ефективне використання методів виховання.

Діяльнісний підхід до виховання. Творчий підхід до використання методів виховання. Передовий досвід організації виховання через діяльність учнів, КТС. Суть методики колективного творчого виховання.

Цілісний підхід до формування громадянської зрілості. Школа - відкрита система, органічно зв'язана з життям суспільства. Виховання громадянина через участь дітей у різних видах діяльності: громадській, пізнавальній, трудовій, художній, дозвіллевій, фізкультурно-оздоровчій. Участь дітей у громадсько-значущих справах. Створення дружніх учнівських колективів.

Виховний ефект самоврядування, його залежність від демократизації. Умови демократизації шкільного життя. Взаємодія, співробітництво учасників навчально-виховного процесу. Нове педагогічне мислення щодо виховання.

Розумове виховання та формування наукового-світогляду. Завдання і зміст розумового виховання. Формування знань, умінь, навичок, наукового світогляду – основа розумового виховання. Інтелектуальний розвиток учнів. Формування загально учбових умінь та навичок, культури розумової діяльності.

Поняття про світогляд. Єдність свідомості, почуттів і діяльності, основні шляхи та засоби формування світогляду у загальноосвітній школі, ПТУ та інших навчально-виховних закладах. Політична культура як єдність політичних знань, переконань, дій та політичної пильності. Формування політичної культури у сферах активної діяльності учнів: навчально-пізнавальний, професійно-виробничий, громадсько-політичний, культурно-освітній.

Моральне виховання. Поняття про мораль. Загальнолюдські моральні цінності. Основні напрямки морального виховання учнів. Розвиток людяності, підготовка до сімейного життя, формування громадянської зрілості. Зміст морального виховання: виховання національної свідомості, почуття любові до Батьківщини і відданості їй, вироблення поваги до Конституції України, безперечного дотримання норм Законів, вміння розуміти погляди інших, аргументовано відстоювати свою позицію. Виховання культури демократії особистості відповідальності за збереження та примноження природних багатств рідного краю. Нове політичне мислення – повага до цивілізацій, відмінних від нашої, ознайомлення з історією, культурою, економікою, традиціями та особливостями національного характеру народів нашої держави; активна позиція у боротьбі проти мілітаризму, фашизму, реваншизму. Підготовка особистості до свідомого життя у вільному суспільстві в дусі взаєморозуміння, миру, терпимості, рівноправності людей, дружби між усіма народами. Формування культури поведінки, кращих рис характеру. Самопізнання, самоусвідомлення, самовдосконалення, самореалізація.

Трудове та економічне виховання. Завдання трудового виховання: виховання потреби в праці, любові до праці, поваги до людей праці. Ознайомлення учнів з основами сучасного промислового і сільськогосподарського виробництва, будівництва, транспорту. Види трудової діяльності: самообслуговування, навчальна, громадсько-корисна, творча та продуктивна праця. Етапи, зміст та форми трудового виховання. Технічна творчість

учнів. Особливості трудового виховання у сільських школах, ПТУ. Форми і методи економічного виховання.

Система професійної орієнтації школярів. Основні компоненти системи профорієнтації: професійна освіта (проф. інформація), практична діяльність учнів в різних видах громадсько-корисної і продуктивної праці, професійна консультація, професійна адаптація, професійний вибір. Врахування вікових особливостей учнів у профорієнтаційній роботі. Шляхи та форми здійснення професійної орієнтації. Робота школи з батьками з профорієнтації учнів.

Формування культурного кругозору. Естетичне виховання учнів. Поняття культури. Політична, екологічна, естетична культура. культура праці, дозвілля, поведінки, фізична культура людини. Зв'язок культури людини з освітою і вихованістю. Культура поведінки. Культура почуттів. Зміст, форми і методи естетичного виховання учнів. Позакласна робота з естетичного виховання. Роль мистецтва в естетичному вихованні молоді. В.О. Сухомлинський про естетичне виховання молоді.

Фізичне виховання і формування здорового способу життя. Фізичне виховання – складова частина всієї системи виховання. Завдання та зміст фізичного виховання: сприяння правильному фізичному розвитку і зміцненню здоров'я, розвиток рухливих якостей, формування рухливих умінь і навичок, стійкого інтересу і потреби в систематичних заняттях фізкультурою. Основні засоби фізичного виховання: фізичні вправи, природні фактори, гігієнічні фактори. Організація фізичного виховання в школі: уроки фізкультури, динамічні паузи, екскурсії, туристичні походи, олімпіади, змагання, конкурси. Шляхи реалізації основних напрямків змісту виховання.

Духовно-гуманістична спрямованість виховання та її реалізація в сучасній школі. Духовна спрямованість виховання та моральне відродження дитини: відродження жалісливості, милосердя, співпереживання, почуття сорому, правдивості, чесності, гідності. Цілісність і національна спрямованість виховання. Ідея духовно-гуманістичного виховання у теорії і практиці В.О. Сухомлинського.

МОДУЛЬ №2 (IV СЕМЕСТР)

РОЗДІЛ 5. Школознавство (6 год. лекц.)

Тема 1. Система освіти в Україні та управління нею, матеріальна база, фінансування освітніх закладів (2 год. лекц.)

Структура системи освіти в Україні: дошкільне виховання, загальна середня освіта, професійна освіта, вища освіта, післядипломна підготовка, аспірантура, докторантура, підвищення кваліфікації, перепідготовка кадрів, позашкільне навчання та виховання, самоосвіта.

Суть управління, його структура та демократизація. Принципи управління освітою та навчально-виховними закладами. Органи управління, їх функції та структура. Навчально-матеріальна база і фінансування навчальних закладів. Самоуправління в школі, ПТУ. Шкільна документація. Організація внутрішкільного контролю. Національна доктрина розвитку освіти про модернізацію управління галуззю.

Тема 2. Методична робота з учителями (2 год. лекц.)

Положення про методичну роботу, методичний кабінет. Значення, завдання, зміст і форми методичної роботи на державному і регіональному рівнях, в школі, ПТУ. Наукові основи організації методичної роботи. Діагностичний підхід у методичній роботі. Педагогічна рада. Підвищення кваліфікації. Самоосвіта і самовиховання вчителів. Атестація вчителів. Передовий досвід використання активних форм методичної роботи.

Тема 3. Передовий педагогічний досвід та система роботи з ним (2 год. лекц.)

Передовий педагогічний досвід як єдність теорії і практики. З історії формування передового педагогічного досвіду та моди на нього. Види та критерії педагогічного досвіду. Система роботи з передовим педагогічним досвідом: прогнозування, діагностика, виявлення, вивчення, узагальнення, пропаганда, впровадження передового педагогічного досвіду. Педагогічне новаторство. Передовий і новаторський педагогічний досвід на сторінках педагогічної преси та анотованих каталогів. Управління процесом впровадження досягнень педагогічної науки та передового педагогічного досвіду в масову практику.

5. РОБОЧЕ ПЛАНУВАННЯ І ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Назва розділу, теми, перелік основних лекційних питань	Кількість годин (стаціонар)	Кількість годин (заочне навч.)	Порядковий номер посібника в списку рекомендованої літератури
Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ		8	2	
1-2.	<p>Нові нормативні документи про освіту, навчальні заклади, начально-виховний процес, вчителя</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стан освіти в Україні 2. Нове педагогічне мислення 3. Основні документи про освіту на Україні: Національна доктрина розвитку освіти, Закони України „Про освіту”, „Про загальну середню освіту”, їх роль в розбудові освіти, підвищенні престижу школи та учителя. Концепція національного виховання. Матеріали підсумкової Колегії МОНУ (серпень). Положення про загальноосвітній навчально-виховний заклад 	4	0,5	1,2,3,4,5, 8,15, 25,29,31
3.	<p>Предмет педагогіки. Методи педагогічних досліджень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія виникнення педагогіки, її предмет і завдання 2. Основні поняття педагогіки: виховання, освіта, навчання, розвиток, самовиховання, перевиховання, превентивне виховання 3. Виховання – всенародна справа 4. Педагогіка – наука і мистецтво 5. Структура педагогічної науки. Галузі педагогіки 6. Зв'язок педагогіки з іншими науками 7. Методи педагогічних досліджень 8. Завдання педагогіки на сучасному етапі 	2	1	1,9,15,20, 21, 26,27,28, 32,33
4.	<p>Розвиток, виховання і формування особистості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття „особистість”. Особистість як суб'єкт і об'єкт навчання і виховання 2. Всебічний і гармонійний розвиток 	2	0,5	15,19,20, 21, 26,28,33

	<p>особистості учня – загальна мета школи Громадянське виховання</p> <p>3. Виховання як ведучий фактор розвитку особистості. Збагачення духовності особистості</p> <p>4. Роль спадковості, середовища, діяльності і спілкування у розвитку особистості</p> <p>5. Самовиховання – умова ефективності розвитку особистості</p> <p>6. Перевиховання</p> <p>7. Превентивне виховання</p> <p>8. Вікові етапи розвитку особистості школяра</p>			
Розділ 2. ДИДАКТИКА		22	8	
1.	<p>Предмет дидактики, її основні поняття і завдання на сучасному етапі</p> <p>1. Предмет дидактики. Основні поняття дидактики</p> <p>2. Історія розвитку дидактики</p> <p>3. Завдання і досягнення сучасної дидактики</p> <p>Інноваційні педагогічні технології</p>	2	1	15,16,17, 19,20
2.	<p>Педагогічний процес в школі, його цілісність та наукова організація</p> <p>1. Поняття про процес навчання, його цілісність, двосторонній характер, співробітництво учителя і учнів</p> <p>2. Основні компоненти процесу навчання: мета, завдання, зміст</p> <p>Принципи, форми, методи і засоби навчання, досягнуті результати</p> <p>3. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності учнів</p> <p>4. Роль вчителя у процесі навчання</p> <p>5. Мотивація, емоційний фактор у навчанні</p>	2	1	16,17,19, 20,48
3-4.	<p>Закономірності і принципи навчання</p> <p>1. Загальні і конкретні закономірності навчання</p> <p>2. Характеристика принципів навчання та дидактичні правила їх реалізації</p>	4	2	15,16,17, 19,20,48

5.	<p>Зміст освіти в школі, ПТУ та інших навчальних закладах. Стандартизація змісту освіти</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія реформування змісту освіти 2. Стандартизація освіти 3. Диференціація змісту освіти залежно від типу шкіл 4. Характеристика нормативних документів про зміст освіти в різних навчальних закладах 5. Трудова підготовка школярів 6. Політехнічна і професійна освіта 	2	1	15,17, 19,20
6.	<p>Види навчання і технології навчання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види навчання 2. Технології ОЗН 3. Специфіка роботи вчителя в кожній технології 	2		16,17,48
7-8.	<p>Форми організації навчання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про форми організації навчання НВП. 2. Урок. Типи і структура уроків 3. Підготовка вчителя до уроку 4. Шляхи підвищення ефективності уроку в сучасній школі 5. Позаурочні форми організації навчання 6. Нетрадиційні форми організації навчання 	4	1	15,16,17, 19,20
9-10.	<p>Методи і засоби навчання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальне поняття про методи, методичні прийоми та засоби навчання. Класифікації методів навчання 2. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності учнів 3. Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності 4. Методи контролю і самоконтролю в навчанні 5. 12-ти бальна система оцінювання навчальних досягнень учнів 6. Основні засоби навчання 7. Взаємозв'язок форм, методів, засобів навчання 	4	2	15,16,17, 19,20
11.	<p>Учитель – творець педагогічного процесу. Педагогічні ідеї вчителів-новаторів та вчителів-раціоналізаторів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Видатні діячі науки, культури, освіти про вчителя 	2		15,19,20, 23,67

	<p>2. Професіограма сучасного вчителя</p> <p>3. Суть педагогічної творчості</p> <p>4. Умови і джерела педагогічної творчості</p> <p>5. Педагогічна преса про творчість вчителів-новаторів, передовий педагогічний досвід</p>			
Розділ 3. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ		14	4	
1.	<p>Історія педагогіки – важлива галузь педагогічної науки Я.А. Коменський</p> <p>1. Значення вивчення історії педагогіки. Освіта і педагогічна думка (V ст. до н.е. – XVI ст. н.е.)</p> <p>2. Я.А. Коменський – засновник класно-урочної системи</p> <p>3. Дидактична система Я.А. Коменського та її основні принципи</p>	2	1	15,20
2.	<p>Гуманні погляди на процес навчання і виховання філософів і педагогів різних країн у XVIII-XX століттях</p> <p>1. Ж.-Ж. Руссо про виховання нової людини в книзі „Еміль, або Про виховання”</p> <p>2. Ідея розвитку особистості – велике відкриття І.Г. Песталоцці</p> <p>3. Природовідповідність, культуровідповідність, самодіяльність – основні ідеї педагогічної творчості А.Дістервега</p> <p>4. Педагогічні ідеї Дж. Дьюї, М.Монтессорі, С.Френе, Р.Штайнера</p>	2	1	15,20,27
3.	<p>К. Ушинський – основоположник наукової педагогіки і народної школи в Росії, його послідовники</p> <p>1. Педагогічна система К.Д. Ушинського</p> <p>2. Наукове дослідження „Людина як предмет виховання”</p> <p>3. Педагогічні погляди Л.М. Толстого</p>	2	0,5	15,34,36,37,
4.	<p>Українська педагогіка та її видатні представники</p> <p>1. Народна педагогіка – першооснова національної системи виховання</p> <p>2. Успіхи української системи виховання в епоху великого національного Відродження у XVI-XVIII ст.</p> <p>3. Педагогічні погляди Г.Сковороди, Т.Шевченка, І.Франка, С.Русової, Б.Грінченка, Г.Ващенко</p>	2	0,5	12,13,14,15,31,34

	4. Завдання української педагогіки на сучасному етапі розвитку освіти			
5.	<p>Педагогічні ідеї А.С. Макаренка</p> <p>1. Життєвий і творчий шлях педагога-новатора і експериментатора</p> <p>2. А.С. Макаренко, суть його педагогічної спадщини</p> <p>3. А.С. Макаренко – творець сучасних технологій виховної роботи</p> <p>4. Творче життя колективу в книгах „Педагогічна поема”, „Прапори на баштах”</p> <p>5. Ідеї А.С. Макаренка про виховання дітей в сім’ї</p> <p>6. Демократизація навчання і виховання в досвіді А.С. Макаренка</p> <p>7. Внесок А.С. Макаренка у педагогічну науку</p>	2	0,5	15,20,34
6.	<p>Розвиток гуманістичних традицій в педагогічній творчості В.О. Сухомлинського</p> <p>1. В.О. Сухомлинський – видатний діяч народної освіти</p> <p>2. В.О. Сухомлинський про розумове виховання</p> <p>3. Принципи, структурні основи, методи педагогічної системи В.О. Сухомлинського</p> <p>4. Педагогічна спадщина В.О.Сухомлинського, її значення</p>	2	0,5	15,20,34
7.	<p>Актуальні проблеми сучасної зарубіжної педагогіки</p> <p>1. Порівняльна педагогіка як галузь педагогічної науки, значення її вивчення</p> <p>2. Проблеми розвитку порівняльної педагогіки за радянських часів</p> <p>3. Перебудова теоретичних засад порівняльної педагогіки у другій половині 80-х років ХХ ст.</p> <p>4. Основні проблеми сучасної порівняльної педагогіки</p> <p>5. Стан міжнародної освіти та шкільні реформи у високорозвинених країнах</p>	2		22,46
Розділ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ (заочна форма навчання)			2	
1.	<p>Сутність виховного процесу в школі</p> <p>1. Стан виховної роботи в школі</p> <p>2. „Концепція національного виховання про систему виховної роботи</p>		0,5	1,2,6,7,8, 9,20,91,9 2,98

	<p>3. Виховання, самовиховання, перевиховання. Превентивне виховання</p> <p>4. Структура виховного процесу</p> <p>5. Основні напрями виховання</p> <p>6. Цілісність виховного процесу</p> <p>7. Навчання і виховання як процеси взаємозв'язані і взаємозбагачувані</p>			
2.	<p>Система національного виховання та передовий педагогічний досвід його організації</p> <p>1. Нове педагогічне мислення</p> <p>2. Українська педагогіка про національне виховання</p> <p>3. Українознавство як наукова основа національного виховання</p> <p>4. Родинне виховання – найважливіша ланка національного виховання</p> <p>5. Виховання на національних пріоритетах та вищих досягненнях інших народів</p> <p>6. Шляхи формування цілісної особистості</p> <p>7. Основні принципи організації виховного процесу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – інтеграція всіх виховних сил; – гуманізація як визнання кожної особистості вищою соціальною цінністю; – гуманітаризація; – демократизація стосунків; – добра воля дітей, самодіяльність, становлення автономності особистості 			1,2,5,6,7, 8,9,91,32
3.	<p>Класний керівник – організатор виховної роботи в класі, його професіограма</p> <p>1. З історії інституту класного керівника</p> <p>2. Класний керівник – організатор виховної роботи в класі</p> <p>3. Основні розділи діяльності класного керівника. Планування роботи</p> <p>4. Вимоги до класного керівника.</p> <p>5. Орієнтовна професіограма класного керівника.</p> <p>6. Передовий досвід роботи класних керівників.</p> <p>7. Форми і методи роботи класного керівника з батьками учнів.</p>		0,5	20,97,96, 98,79,81, 85,94

4.	<p>Форми організації виховної роботи з учнями</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні дитячі і молодіжні організації, керівництво ними. 2. Основні форми організації виховання. 3. Позаурочна виховна робота. 4. Позашкільна виховна роботи. Типи позашкільних закладів, їх характеристика, функції, завдання, оновлення роботи. 5. Діяльність заступника директора із виховної роботи та шкільного практичного психолога. 			15,20,92,95
5.	<p>Методи виховання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання. 2. Методи формування свідомості учнів 3. Методи організації діяльності та формування досвіду поведінки в суспільстві 4. Методи стимулювання позитивної поведінки та діяльності учнів 5. Методи контролю 6. Оптимальний вибір і ефективне використання методів виховання 		0,5	15,84,86,97,98
6.	<p>Основні напрями та передовий досвід виховної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розумове виховання та формування наукового світогляду 2. Моральне виховання 3. Формування культурного кругозору. Естетичне виховання учнів 4. Трудове і економічне виховання 5. Фізичне виховання і формування здорового способу життя 		0,5	15,20,82,83
Розділ 5. ШКОЛОЗНАВСТВО		6	2	
1.	<p>Система освіти в Україні та управління нею</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура системи освіти в Україні 2. Навчально-матеріальна база та фінансування навчальних закладів 3. Управління народною освітою, навчальними закладами 4. Наукові основи і стратегія менеджменту освіти 5. Самоуправління 6. Нові тенденції у розвитку освіти України 	2	1	15,99,100,104,107,109,111

2.	<p>Методична роботи в школі, ПТУ та в інших навчальних закладах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Положення про методичну роботу, методичний кабінет 2. Значення, завдання, зміст і форми методичної роботи на державному, регіональному рівнях, в школі, ПТУ 3. Педагогічна рада 4. Підвищення кваліфікації, атестація вчителів 5. Самоосвіта і самовиховання вчителів 	2	0,5	10,11,15, 106,108,109,112
3.	<p>Теорія і методика творчого засвоєння передового педагогічного досвіду</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види та критерії педагогічного досвіду 2. Передовий педагогічний досвід як єдність теорії і практики 3. Система роботи з передовим педагогічним досвідом 	2	0,5	15,20,103, 108,112

6. РОБОЧЕ ПЛАНУВАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Тема і основні питання	Години		Рекомендована література
		стаціонар (30 год.)	заочне (14 год.)	
1.	<p>1. Предмет педагогіки. Методи педагогічних досліджень</p> <p>„Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст.” про стратегію та напрямки розвитку освіти</p> <ul style="list-style-type: none"> – Система освіти в Україні – Стан освіти в Україні – Закони України „Про загальну середню освіту”, „Про освіту” – Історія виникнення і становлення педагогіки як науки. <p>Структура педагогіки</p> <ul style="list-style-type: none"> – Основні категорії педагогіки – Самовиховання – Перевиховання – Превентивне виховання – Методи педагогічних досліджень – Зв’язок педагогіки з іншими науками 	2	2	<p>1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст. – К., 2001.</p> <p>2. Закон України „Про загальну середню освіту”. – К., 1996.</p> <p>3. Фицула М.М. Педагогіка. – К., 2000.</p> <p>4. Журавлев В.И. Педагогика в системе наук о человеке. – М., 1990.</p> <p>5. Кузь В.К., Руденко Ю.Д. Сергійчук В.О. Основи національного виховання. – Умань, 1993.</p> <p>6. Стельмахович М.Г., Народна педагогіка. – К., 1985.</p> <p>7. Пидласый И.П. Педагогика. – М., 1999.</p> <p>8. Максимюк С.П. Педагогіка. Курс лекцій. – Рівне, 1999, 2002; Київ, 2005.</p>

2.	<p>2. Дидактика. Педагогічний процес у школі, його цілісність</p> <ul style="list-style-type: none"> – Що вивчає дидактика? – Суть процесу навчання, його цілісність – Функції процесу навчання – Діяльність вчителя на уроці – Психолого-педагогічні основи діяльності учнів на уроці – Мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів – Шляхи удосконалення процесу навчання 	2	<ul style="list-style-type: none"> 1. Концепція середньої загальноосвітньої школи України. – К., 1990. 2. Дидактика сучасної школи / За ред. В.О. Онищука. – К., 1990 (рос. мовою). 3. Маркова А.К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте. – М., 1983. 4. Підласий І.П. Як підготувати ефективний урок. – К., 1989. 5. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 2000. 6. Малафійк І.В. Дидактика. – К., 2005. 7. Максимюк С.П. Педагогіка. – К., 2005.
3.	<p>3. Наукова організація педагогічної праці. Закономірності та принципи навчання</p> <ul style="list-style-type: none"> – Загальні і конкретні закономірності – Принципи навчання – Дидактичні правила реалізації принципів навчання – Наукова організація педагогічної праці 	2	<ul style="list-style-type: none"> 1. Максимюк С.П. Курс лекцій з педагогіки. – Рівне, 2002; Київ, 2005. 2. Раченко І.П. НОТ в школі. – М., 1982. 3. Фіцула М.М. Педагогіка. – Тернопіль, 2002.

	<p>4. Зміст освіти в навчально-виховних закладах</p> <ul style="list-style-type: none"> – Поняття змісту освіти – Історія реформування змісту освіти – Стандартизація змісту освіти – Навчальний план школи та його компоненти – Начальні програми, їх характеристика – Вимоги до підручників та навчальних посібників – Взаємозв'язок загальної, політехнічної професійної освіти – Зміст освіти в ПТУ, гімназіях, ліцеях, колегіумах 			<ol style="list-style-type: none"> 1. Державна національна програма „Освіта” /„Україна XXI ст.”/. – К., 1994. 2. Державні стандарти загальної середньої освіти в Україні. – К., 1996. 3. Закон України „Про загальну середню освіту” /проект/ // Освіта України. – 1998, 12 серпня. 4. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 2000. 5. Максимюк С.П. Педагогіка. – К., 2005.
4.	<p>5-6. Види, форми і технології навчання</p> <p>Пояснювально-ілюстративне навчання</p> <ul style="list-style-type: none"> – Суть проблемного навчання – Програмоване навчання і інші види навчання. <p>Технологічне навчання</p> <ul style="list-style-type: none"> – Урок – основна форма навчання в українській школі – Типи уроків та їх структура – Позаурочні форми навчання – Нетрадиційні форми навчання – Підготовка вчителя до уроку – Навчально-плануюча документація (здаті конспекти традиційних і нетрадиційних уроків) – Сучасні освітні технології ОЗН та специфіка діяльності вчителя 	2	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Безпалько В.П. Програмоване навчання. – М., 1970. 2. Малафійк І.В. Урок в сучасній школі. – Рівне, 1997. 3. Махмутов М.И. Теория и практика проблемного обучения. – М., 1972. 4. Онищук В.О. Структура і методика уроку в школі. – К., 1973. 5. Организационные формы обучения / Под ред. Ю.И. Малеваного. – К., 1991. 6. Шевченко С.Д. Школьный урок: как научить каждого. – М., 1991. 7. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 1997, 2000. 8. Максимюк С.П. Педагогіка. – К., 2005.

5.	<p>7. Методи і засоби навчання</p> <p>Поняття методу, методичного прийому, засобу навчання</p> <ul style="list-style-type: none"> – Методи організації та здійснення навчання – Методи стимулювання навчання – Методи контролю та самоконтролю в навчанні – Засоби навчання. ТЗН – 12-ти бальна оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів 	2	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Алексюк А.М. Загальні методи навчання в школі. – К., 1983. 2. Ващенко Г. Загальні методи навчання. – К., 1997. 3. Дидактика сучасної школи / За ред. В.О. Онищука. – К., 1987 (рос. мовою). 4. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної освіти. – К., 2000. 5. Максимюк С.П. Педагогіка. – К., 2005. 6. Малафійк І.В. Дидактика. – К., 2005. 7. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 2000.
	<p>8. Учитель сучасної школи та його професіограма</p> <ul style="list-style-type: none"> – Якості, знання та уміння сучасного вчителя – Передові вчителі Рівненщини – Лауреати і переможці конкурсів „Учитель року” – Суть, умови і джерела педагогічної творчості 			<ol style="list-style-type: none"> 1. Педагогіка / За ред. Бабанського Ю.К. – М., 1988. 2. Галузинський В.М., Свтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. – К., 1995. 3. Фіцула М.М. Педагогіка. – Тернопіль, 1997. 4. Зазюн І.М. Основи педагогічної майстерності. – К., 1989. 5. Раченко І.П. НОТ в школі. – М., 1982. 6. Кан-Калик В.А., Нікандров Н.Д. Педагогічна творчість. – М., 1990. 7. Максимюк С.П. Педагогіка. – К., 2005. 8. Книги „Учитель”, „Все починається із вчителя”.

№ п/п	Тема і основні питання історії педагогіки	Години		Рекомендована література
		стаціонар	заочне (навчання)	
	Історія педагогіки. Видатні представники зарубіжної гуманної педагогіки XVIII-XX століття	6	1	
1.	– Розвиток педагогічної думки в V ст. д н.е. –	2		1. Історія педагогіки / За ред. М.С. Гриценка. – К., 1973. 2. Кравець В.П. Історія класичної зарубіжної педагогіки. – Тернопіль, 1996. 3. Мешко О.І. та ін. Історія зарубіжної педагогіки. – Тернопіль, 1996. 4. Максимюк С.П. Курс лекцій з педагогіки. – Рівне, 2002; Київ, 2005.
2.	– XVI ст. н.е. – Я.А. Коменський і сучасна педагогічна наука – Класно-урочна система Я.А. Коменського, її принципи – „Велика дидактика” Я.А.Коменського – Актуальні педагогічні ідеї Я.А. Коменського	2		
3.	– Теорія природного і вільного виховання Ж.-Ж. Руссо – Педагогічні ідеї Дж. Локка – Ідея розвитку особистості – велике відкриття Г. Песталоцці – Основні ідеї педагогічної творчості А. Дістервега – Педагогічні ідеї Дж. Дьюї, М.Монтессорі, С.Френе, Р.Штайнера	2		
4.	Педагогічні погляди К.Д. Ушинського та Л.М. Толстого	2	1	
	– Педагогічна система К.Д.Ушинського та її значення – Наукове дослідження „Людина як предмет виховання” – Педагогічні погляди Л.М.Толстого			1. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 2000. 2. Хрестоматія по історії педагогіки. Сост. И.В. Лакин, М.В. Макаревич, А.Х. Ричагов. – М., 1971. 3. Максимюк С.П. Педагогіка. Курс лекцій. – К., 2005.

	Історія української педагогіки	4	2	1. Історія педагогіки / За ред. М.С. Гриценка. – К., 1973. 2. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки. – Тернопіль, 1994. 3. Максимюк С.П. Курс лекцій з педагогіки. – Рівне, 2002. 4. Любар О.О. та ін. Історія української педагогіки. – К., 1999. 5. Мігуров Б.Н., Колупасва Т.С., Бричок Б.П. Історія педагогічної думки на Україні. – Рівне, 1995. 6. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 2000.
5.	– Виховання, школа та педагогічна думка в Київській Русі – Освіта та педагогічна думка в період українського Відродження (XVI-XVIII ст.) – Педагогічні ідеї			
6.	Г.Сковороди, Т.Г. Шевченка, Л.Українки, І.Франка – Педагогічні погляди Б.Грінченка, С.Русової, Г.Ващенко			
7.	Педагогічна і літературна спадщина А.С. Макаренка	2	2	1. Історія педагогіки / За ред. М.С. Гриценка. – К., 1973. 2. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки. – Тернопіль, 1994. 3. Любар О.О. та ін. Історія української педагогіки. – К., 1999. 4. Максимюк С.П. Педагогіка. Курс лекцій. – К., 2005. 5. Макаренко А.С. Педагогічна поема. Прапори на баштах. Книга для батьків. Передтвори у 8-ми т. – М., 1986. (рос. мовою). 6. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 2000. 7. Ярмащенко М.Г. Педагогічна діяльність і творча спадщина А.С.Макаренка. – К., 1989.
	– Життєвий та творчий шлях А.С. Макаренка, його філософія олюднення школи – А.С. Макаренко – новатор і експериментатор – Літературна спадщина Макаренка – Провідні ідеї педагогічного досвіду А.С.Макаренка: виховання особистості в праці і в колективі; роль виховуючого колективу; – Демократизація життя в колонії і комуні; гуманізація навчально-виховного процесу; – Олюднення умов роботи вихователів, виховного процесу в колонії і комуні; – Значення творчості А.С. Макаренка			

8.	Ідеї та досягнення В.О. Сухомлинського	2		1. Історія педагогіки / За ред. М.С. Гриценка. – К., 1973. 2. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки. – Тернопіль, 1994. 3. Любар О.О. та ін. Історія української педагогіки. – К., 1999. 4. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: У 5-ти т. – К., 1976. 5. Фицула М.М. Педагогіка. – К., 2000. 6. Максимюк С.П. Педагогіка. Курс лекцій. – К., 2005.
	– Життєвий та творчий шлях В.О. Сухомлинського – Принципи і методи формування духовності особистості в школі В.О.Сухомлинського – Творчий внесок В.О.Сухомлинського у теорію трудової підготовки учнів – Спілкування з природою в школі В.О. Сухомлинського – Книга В.О.Сухомлинського „Про розумове виховання” – Ідея гуманізації навчання і виховання у книзі В.О.Сухомлинського „Серце віддаю дітям” – В.О. Сухомлинський про роль сім’ї у вихованні дітей. Книга „Батьківська педагогіка” – В.О. Сухомлинський про вчителя та передовий педагогічний досвід – Значення педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського			1. Максимюк С.П., Остапчук М.В. Актуальні проблеми зарубіжної педагогіки
9.	Порівняльна педагогіка. Актуальні проблеми заруб. освіти і педагогіки	2		

Теорія і методика виховання (заочна форма навчання) 2 год.

№	Тема і основні питання	Год.	Рекомендована література
1.	<p>Суть виховання. Національне виховання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть процесу виховання. 2. Етапи процесу виховання 3. Управління процесом виховання 4. Національне виховання 5. Самовиховання: суть, умови, етапи, прийоми 6. Перевиховання: суть, функції, етапи, принципи 7. Превентивне виховання 8. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання 	0,5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вишневський О. Сучасне українське виховання. – Львів, 1996. 2. Галузинський В.М., Масленнікова Н.П. Самовиховання та самоосвіта школярів. –К., 1969. 3. Дмитренко А.Г. Стратегія менеджменту освіти в Україні. – К., 1997. 4. Концепція безперервного національного виховання. – К., 1994. 5. Рабченко Т.С. Превентивне виховання учнів. – Рівне, 1998. 6. Стельмахович М.Г. Теорія і практика українського національного виховання. – Івано-Франківськ, 1996. 7. Фіцула М.М. Педагогіка. – Тернопіль, 1997. 8. Шилова М.П. Изучение воспитанности школьников. – М., 1982.
2.	<p>Класний керівник в сучасній школі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З історії класного керівництва 2. Основні завдання і функції класного керівника 3. Планування роботи класного керівника 4. Спільна виховна робота школи, сім'ї, громадськості 5. Дитячі та юнацькі організації, керівництво ними 	0,5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Болдирев М.І. Класний керівник. – К., 1982. 2. Збірник матеріалів про молодіжні об'єднання України. –К., 1991. 3. Макаренко А.С. Книга для батьків. –К., 1987. 4. Оржеховаська В.О. Класний керівник в сучасній школі. –К., 1998. 5. Постовий В.Г. Сучасна сім'я та її педагогіка. – К., 1994. 6. Сухомлинський В..О. Батьківська педагогіка. –К., 1979. 7. Щуркова Н.Е. Вы стали классным руководителем. –М., 1986. 8. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 2000.

3.	<p>Форми і методи виховання учнів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Позаурочна та позашкільна виховна робота з учнями 2. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи 3. Позашкільні навчально-виховні заклади 4. Поняття методів виховання 5. Характеристика методів формування свідомості 6. Методи формування досвіду діяльності і поведінки в суспільстві 7. Методи стимулювання вихованості 8. Методи контролю та аналізу ефективності виховання 	0,5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Иванов И.П. Воспитывать коллективистов. – М., 1982. 2. Кобзар Б.С. Громадянскість і виховання. – К, 1973. 3. Концепція позакласної виховної роботи в загальноосвітній школі. – К., 1991. 4. Положення про позашкільний навчально-виховний заклад. – К., 1999. 5. Сухомлинський В.О. Мудра влада колективу. – М., 1983. 6. Максимюк С.П. Виховання особистості в колективі. – Рівне. 2001. 7. Максимюк С.П. Педагогіка. Курс лекцій. – К., 2005.
4.	<p>Основні напрями виховної роботи в школі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розумове виховання 2. Морально-естетичне виховання 3. Трудове виховання і профорієнтація 4. Фізичне виховання учнів 	0,5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суходольська Л.В., Фіцула М.М. Методика виховної роботи. – Тернопіль, 1998. 2. Фіцула М.М. Педагогіка. –К., 2000. 3. Максимюк С.П. Педагогіка. Курс лекцій. –К., 2005.

Школознавство
(стаціонарна форма навчання - 6 год. заочники – 2 год.)

№	Тема і основні питання школознавства	Год. стац./ заочн.	Рекомендована література
1	<p>Наукові основи управління освіти</p> <p>1. Структура системи освіти в Україні</p> <p>2. Навчально-матеріальна база та фінансування навчальних закладів</p> <p>3. Управління народною освітою, навчальними закладами</p> <p>4. Самоуправління в школі, ПТУ</p> <p>5. Шкільна документація</p>	2/1	<p>1 Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. – К., 1995.</p> <p>2. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., 1997.</p> <p>3. Бегей В.М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. – Львів, 1995.</p> <p>4. Жерносек І.П. Плани роботи школи // Рідна школа. – 1993. – №9.</p> <p>5. Красовицький М.Ф. Проблеми підвищення ефективності управління роботою в школі – К., 1978.</p> <p>6. Максимюк С.П. Методичній роботі – творчий характер. – Рівне, 1989.</p> <p>7. Пікельна В.С. Теоретичні основи управління. – М., 1990.</p> <p>8. Тижневе планування роботи школи // Все для вчителя. – 1998. – №6-12.</p> <p>9. Управління сучасною школою. /За ред. Поташника. – М., 1992.</p>
	<p>Методична робота з учителями</p> <p>1. Положення про методичну роботу, методичний кабінет</p> <p>2. Значення, завдання, зміст і форми методичної роботи на державному рівні, в школі, ПТУ</p> <p>3. Педагогічна рада</p> <p>4. Підвищення кваліфікації</p> <p>5. Самоосвіта та самовиховання вчителів</p> <p>6. Атестація вчителів</p>	2/0,5	<p>1. Положення про методичну роботу в школі. – Рівне, 1991.</p> <p>2. Положення про методичну роботу в ПТУ. – К., 1990.</p> <p>3. Жерносек І.П. Організація методичної роботи в школі. – К., 1995.</p> <p>4. Педагогічні інновації в сучасній школі /За ред. І.Г. Єрмакова – К., 1994.</p> <p>5. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи. /Вибр. тв.: У 5-ти томах. – К., 1991.</p> <p>6. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. – К., 1995.</p>

<p>Теорія і методика творчого засвоєння передового педагогічного досвіду</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види та критерії педагогічного досвіду 2. Передовий педагогічний досвід як єдність теорії і практики 3. Система роботи з передовим педагогічним досвідом 4. Передовий і новаторський педагогічний досвід на сторінках педагогічної преси 	<p>2/0,5</p>	<ol style="list-style-type: none"> 7. Фіцула М.М. Педагогіка. – Тернопіль, 1997. 8. Кан-Калик В.А., Нікандоров Н.Д. Педагогічна творчість. –М., 1990. 9. Рабченко Т.С. Шляхи зростання творчості вчителя. – Рівне, 1994. 10. Чернишов О.І. Педагогічний талант інженера-педагога //Рідна школа. – 1993. – №1. 11. Максимюк С.П. Сучасний передовий педагогічний досвід. – Рівне, 1999. 12. Максимюк С.П. Педагогіка. Курс лекцій. – К., 2005 .
--	--------------	--

7. СПИСОК ПЕРШОДЖЕРЕЛ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ

Прочитати і законспектувати першоджерела:

- Матеріали щорічної Підсумкової колегії МОНУ (серпень)
- Національна доктрина розвитку освіти;
- книги А.С. Макаренка „Педагогічна поема”, „Прапори на баштах”;
- книги В.О. Сухомлинського „Про розумове виховання”. „Серце віддаю дітям”, „Сто порад вчителю”;
- працю К.Д. Ушинського „Про користь педагогічної літератури”;
- книгу Дж. Локка „Мисли о воспитании”;
- працю „Освітні технології” / За ред. О.М. Пехоти
- Захаренко О.А. Школа над Россю, Чубар А. Лелеки над Сахнівкою (статті).

8. ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ, САМОКОНТРОЛЮ, НАПИСАННЯ РЕФЕРАТИВ, КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ, КУРСОВИХ І ДИПЛОМНИХ РОБІТ, СКЛАДАННЯ ЗАЛІКІВ ТА ЕКЗАМЕНІВ З ПЕДАГОГІКИ

1. Нові нормативні документи про освіту, навчально-виховні заклади, навчально-виховний процес в них. Національна доктрина розвитку освіти про мету, завдання, принципи нової якісної освіти.
2. Історія виникнення педагогіки та структура педагогічної науки. Основні поняття педагогіки.
3. Завдання педагогіки на сучасному етапі. Досягнення педагогічної науки.
4. Сучасні педагогічні концепції.
5. Основні фактори розвитку, формування, виховання, самовиховання особистості. Перевиховання. Превентивне виховання.
6. Особливості виховання учнів різного віку. Методи педагогічних досліджень.
7. Історія педагогіки, її предмет.
8. Я.А. Коменський і сучасна педагогічна наука. Класно-урочна система навчання. Принципи природовідповідності, культуровідповідності, самодіяльності.

9. Історія гуманної педагогіки.
10. „Велика дидактика” Я.А. Коменського – спрямування на гуманне виховання.
11. Ж.-Ж. Руссо про виховання нової людини.
12. Ідеї розвитку особистості – велике відкриття І.Г. Песталоцці.
13. Основні ідеї педагогічної творчості А. Дістервега.
14. Педагогічна система К.Д. Ушинського .
15. Педагогічні погляди Л.М. Толстого.
16. Народна педагогіка – першооснова національної системи виховання.
17. Успіхи української системи виховання в епоху Великого національного відродження.
18. Українська етнопедагогіка як цілісна система знань.
19. Педагогічні погляди Г. Сковороди.
20. Педагогічні ідеї Т.Г. Шевченка.
21. Педагогічна діяльність І. Франка.
22. С. Русова про національну школу.
23. Педагогічні погляди Б. Грінченка.
24. Педагогічна система Г. Ващенко.
25. Завдання української педагогіки на сучасному етапі розвитку освіти.
26. А.С. Макаренко – творець сучасних технологій виховної роботи.
27. Вклад А.С. Макаренка в педагогічну науку.
28. Педагогічні ситуації в книгах А.С. Макаренка „Педагогічна поема”, „Прапори на баштах”.
29. Основні ідеї А.С. Макаренка про виховання дітей в сім’ї. „Книга для батьків” А.С. Макаренка.
30. В.О. Сухомлинський – видатний діяч народної освіти, добротворець.
31. В.О. Сухомлинський про розумове виховання.
32. Педагогічна система В.О. Сухомлинського .
33. В.О. Сухомлинський про естетичне виховання учнів.
34. Трудова підготовка учнів у школі Сухомлинського.
35. Актуальні проблеми зарубіжної педагогіки.
36. Освіта в Японії, її зв’язок із життям.
37. Проблеми розвитку освіти в історії порівняльної педагогіки.
38. Традиції та нові цінності в освіті США.
39. Особливості шкільних реформ в країнах Заходу.

40. Реформи шкільної освіти у Великобританії.
41. Журнал „Педагогика” про реформування освіти в Росії.
42. Журнал „Міжнародна освіта” про проблеми освіти в зарубіжних країнах.
43. Виховні можливості навчальних предметів.
44. Завдання і досягнення сучасної дидактики.
45. Педагогічний процес та основні компоненти його цілісності.
46. Наукова організація педагогічного процесу.
47. Психолого-педагогічні основи пізнавальної діяльності учнів на уроці.
48. Шляхи інтенсифікації та засоби оптимізації навчально-виховного процесу в школі.
49. Диференціація навчання: пошук оптимального варіанту.
50. Закономірності та принципи навчання.
51. Стандартизація освіти в Україні.
52. Специфіка змісту освіти в ПТУ.
53. Трудова підготовка учнів в сільській школі.
54. Трудове виховання учнів в сільській школі.
55. Специфіка навчання і виховання учнів в ліцеях і гімназіях.
56. Система профорієнтаційної роботи з учнями.
57. Політехнічна освіта в школі.
58. Історія виникнення та розвитку класно-урочної системи навчання.
59. Урок в сучасній школі. Шляхи підвищення його ефективності.
60. Позаурочні форми навчання.
61. Позаурочні форми трудової підготовки учнів.
62. Нетрадиційні форми навчання.
63. Передовий досвід організації навчального процесу в школі, ПТУ.
64. Словесні методи навчання.
65. Наочні методи навчання.
66. Практичні методи навчання.
67. Методи контролю і самоконтролю навчально-пізнавальної діяльності учнів.
68. Сучасні освітні технології особистісно зорієнтованого навчання.
69. Технічні засоби навчання.
70. Взаємозв'язок змісту, форм, методів, засобів навчання.

71. Суть педагогічної творчості вчителя.
72. Педагогічна преса про творчість вчителів-новаторів, передовий педагогічний досвід.
73. Структура системи освіти в Україні.
74. Принципи управління народною освітою, навчальними закладами.
75. Самоуправління в сучасному навчально-виховному закладі.
76. Творчий характер методичної роботи в школі.
77. Система роботи з передовим педагогічним досвідом. Педагогічний пошук вчителів-новаторів 80-х рр. ХХ ст.
78. З картотеки передового педагогічного досвіду в Україні.
79. Інформація про передовий досвід роботи вчителів Рівненщини.
80. Українознавство – основа національного виховання учнів.
81. Основні нормативні документи про національну школу і національне виховання.
82. Українські виховні ідеали.
83. Розвиток традицій лицарського виховання в Україні.
84. Основні принципи організації виховного процесу в школі.
85. Професіограма класного керівника, передовий досвід роботи.
86. Сучасні дитячі і молодіжні організації та завдання школи у роботі з ними.
87. Різноманітні форми позаурочної виховної роботи.
88. Типи позашкільних виховних закладів та їх характеристика.
89. Методи формування свідомості учнів.
90. Методи організації діяльності учнів.
91. Методика колективного творчого виховання.
92. Методи стимулювання вихованості учнів.
93. Зміст та основні напрями виховання учнів.
94. Моральне виховання учнів.
95. Формування культурного кругозору в учнів.
96. Форми і методи роботи класного керівника з батьками учнів.
97. Розумове виховання учнів та формування наукового світогляду.
98. Основні засоби фізичного виховання учнів.
99. Екологічне виховання учнів.
100. Правове виховання учнів.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З ПЕДАГОГІКИ

Нормативні документи:

1. Закон України „Про освіту” – К., 1996.
2. Матеріали щорічної підсумкової колегії МОНУ (Освіта України, серпень).
3. Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад. – К., 2000.
4. Закон України „Про загальну середню освіту” // Урядовий кур’єр. - 1999. – 8 липня.
5. Концепція середньої загальноосвітньої школи України. – К, 1990.
6. Концепція позакласної виховної роботи в загальноосвітній школі. – К., 1991.
7. Концепція безперервної системи національного виховання. – К., 1994.
8. Національна доктрина розвитку освіти. – К., 2002.
9. Орієнтована регіональна програма національного виховання учнівської молоді. – Рівне, 1994.
10. Положення про методичну роботу в школі. – Рівне, 1991.
11. Положення про методичну роботу в ПТУ. – К., 1990.

Підручники з педагогіки:

12. Історія педагогіки / За ред. М.С. Гриценка. – К., 1973.
13. Константінов Н.А., Мединський Е.Н., Шабасєва М.Ф. Історія педагогіки. – М., 1982 (рос.м.).
14. Кравець В.П. Історія зарубіжної класичної педагогіки. – Тернопіль, 1996.
15. Максимюк С.П. Педагогіка. – Рівне, 2002-2003, – К., 2005.
16. Мешко Д.І. та ін. Історія зарубіжної школи. Педагогіка. – Тернопіль, 1996.
17. Малафійк І.В. Дидактика. – К., 2005.
18. Загальні основи педагогіки / За ред. Ф.Ф. Корольова, В.Є. Гмурмана. – К., 1995.
19. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. – К., 1995.
20. Фіцула М.М. Педагогіка. – Тернопіль, 1997, 2000, 2002, 2005.

21. Вікова та педагогічна психологія / За ред. А.В. Петровського. – М., 1973.
22. Сбруєва А.А. та ін. Порівняльна педагогіка. – Суми, 1999.
23. Зязюн І.М. Основи педагогічної майстерності. – К., 1989.
24. Пальчевський С.С. Сугестивна педагогіка. – К., 2005., Педагогіка 2007.

Література до I розділу „Загальні основи педагогіки”

25. Матеріали щорічної підсумкової колегії МОНУ //Освіта України. – серпень.
26. Костюк Г.С. Вікова психологія. – К., 1976.
27. Никандоров Н.Д. На пути к гуманной педагогике //Сов. педагогика. – 1989. – №6.
28. Рубінштейн С.Л. Загальні основи психології. – М., 1940 (рос.м.).
29. Матеріали II Всеукраїнського з'їзду працівників освіти //Професійно-технічна освіта. – 2001. – №4.
30. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. –К., 1985.
31. Стельмахович М.Г. Теорія і практика українського національного виховання. – Івано-Франківськ, 1996.
32. Хайруллин Г.Т. О понятийном аппарате педагогики //Сов. педагогика. – 1991. – №4.
33. Шилова М.П. Изучение воспитанности школьников. – М, 1982.
34. Антологія педагогічної думки Української РСР. – М., 1988.
35. Вульфсон Б.Л. Приватные школы в странах Запада //Педагогика. – 1996. – №4.
36. Грищенко М.М. Ушинський К.Д – К., 1974.
37. Данилов М.А.Дидактика Ушинського. – М.-Л., 1948.

Література до II розділу „Дидактика”

38. Алексюк А.М. Загальні методи навчання в школі. – К., 1983.
39. Бабанський Ю.К. Осуществить реформу на научной основе //Советская педагогика. – 1988. – №8.
40. Безпалько В.П. Програмоване навчання. – М., 1970.
41. Гальперин П.Я. Психология мышления. – М., 1966.
42. Дидактика средней школы /Под ред. М.А. Данилова, М.М. Скаткина. – М., 1976.

43. Державні стандарти загальної середньої школи в Україні. – К., 1997.
44. Загвязинский В.И. Противоречия учебного процесса // Советская педагогика. – 1970. – 312 с.
45. Коротяев Б.И. Методи навчально-пізнавальної діяльності учнів. – К., 1991.
46. Максимюк С.П. Педагогіка. Курс лекцій. – К., 2005.
47. Лернер І.Я. Процес навчання та його закономірності. – М., 1980.
48. Малафійк І.В. Дидактика. – К., 2005.
49. Онищук В.А. Типи, структура і методика уроку в школі. – К., 1976.
50. Підласий І.П. Як підготувати ефективний урок. – К., 1989.
51. Пальчевський С.С. Сугестивна педагогіка. – К., 2005.
52. Пальчевський С.С. Соціальна педагогіка. – К., 2005.
53. Раченко І.П. НОТ в школі. – М., 1982.

Література до III розділу „Історія педагогіки”

54. Дидактична система К.Д. Ушинського / Вчені записки РДГУ. – Рівне, 1998.
55. Коменський Я.А. Велика дидактика. – М., 1955.
56. Коменський Я.А. Вибрані педагогічні твори. – К., 1940.
57. Літвінов С.А. Коменський Я.А. і сучасна педагогічна наука. – К., 1958.
58. Макаренко А.С. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду / Вибр. твори: У 3-х томах. – К., 1984. – Т.3.
59. Малькова З.А. Важная отрасль педагогического знания // Сов. педагогика. – 1991. – №11.
60. Малькова З.А. Педагогическая система будущей школьной реформы в высокоразвитых странах // Сов. педагогика. – 1990. – №12.
61. Никандров Н.Д. Школьное дело в США: перспективы 2000 г. // Сов. педагогика. – 1991. – №11.
62. Освіта в Японії // Воспитание школьников. – 1997. – №5.
63. Пилиповський В.Я. Раціоналістична модель школи і навчання на Заході // Педагогіка. – 1993. – №2.
64. Руденко Ю. Українська педагогіка // Освіта. – 1992. – 27 березня.

65. Сухомлинський О.В. Вибрані твори: У 5-ти томах. – К., 1979.
66. Сухомлинская О.В. Идеи и свершения В.А. Сухомлинського //Сов. педагогика. – 1988. – № 9.
67. Цюпа І.А. Василь Сухомлинський. – К, 1985.
68. Шарова И. Учебные заведения Великой Британии //Освіта України. – 1997. – №15.
69. Шашло Т. Воспитатель мужественного поколения //Народное образование. – 1988. – №10.

Література до IV розділу „Теорія і методика виховання”

70. Бабанський Ю.К., Победоносцев Г.П. Комплексный подход к воспитанию школьников. – М., 1980.
71. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава, 1992.
72. Галузинський В.М. Індивідуальний підхід у вихованні школяра. – К., 1982.
73. Ковалев С.В. Психология семейных отношений. – М., 1987.
74. Коротов В.М. Общая методика учебно-воспитательного процесса. – М., 1984.
75. Красовицкий М.Ю. Общественное мнение ученического коллектива. – М., 1984.
76. Кузь В.Г., Руденко Ю.Д., Сергійчук В.О. Основи національного виховання. – Умань, 1983.
77. Маркова А.К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте. – М., 1985.
78. Мартинюк І.В. Національне виховання: теорія і методологія. – К., 1995.
79. Матюша І.К. Гуманізація виховання і навчання в загальноосвітній школі. – К., 1995.
80. Москалець В.П. Психологічне обґрунтування української національної школи. – К., 1994.
81. Максимюк С.П. Позакласна виховна робота студентів під час педагогічної практики. – Рівне, 1989.
82. Новикова Л.И. Педагогика детского коллектива. – М., 1978.
83. Писарчук Є.А., Кухта А.М. Екологічне виховання учнів. – К., 1985.
84. Поставий В.Г. Сучасна сім'я та її педагогіка. – К., 1994.

85. Приходько Н.И. Педагогические основы ученического самоуправления. – М., 1990.
86. Рувинский Л.И. Воспитание и самовоспитание школьников. – М., 1969.
87. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. – К., 1985.
88. Сухомлинський В.О. Проблема виховання всебічно розвиненої особистості /Вибр. твори: В 5-ти т. Т.1. – К., 1976.
89. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину /Вибр. твори: В 5-ти т. Т.2. – К., 1976.
90. Традиції української етнопедагогіки та її використання в навчально-виховній роботі школи. – К., 1993.
91. Українська національна система виховання. – К., 1991.
92. Українська душа. – К., 1992.
93. Фіцула М.М. Правове виховання учнів. – К., 1997.
94. Фіцула М.М. Педагогічні проблеми перевиховання учнів.– К., 1981.
95. Цетлин В.С. Неуспеваемость школьников и ее предупреждение. – М., 1977.
96. Шилова М.П. Изучение воспитанности школьников. – М., 1982.
97. Янів В. Українська вдача і наш виховний ідеал. – Мюнхен-Тернопіль, 1992.
98. Яремчук В.Д. Національні проблеми загальноосвітньої школи України: історія і сучасність. – К., 1993.

Література до V розділу „Школознавство”

99. Бегей В.М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. – Львів, 1995.
100. Дем'янюк Т.Д. Демократизація шкільного життя на основі самоврядування учнів. – Рівне, 1994.
101. Жерносек І.П. Організація методичної роботи в школі. – К., 1995.
102. Жерносек І.П. Плани роботи школи // Рідна школа. – 1993. – №3.
103. Кан-Калик В.А., Нікандоров Н.Д. Педагогічна творчість. – М., 1990.
104. Красовицький М.Ф. Проблеми підвищення ефективності управління роботою в школі. – К., 1978.

105. Педагогічні інновації в сучасній школі /За ред. І.Г. Єрмакова. – К., 1994.
106. Максимюк С.П. Методичній роботі – творчий характер. – Рівне, 1989.
107. Пікельна В.С. Теоретичні основи управління. – М., 1990.
108. Рабченюк Т.С. Шляхи зростання творчості вчителя. – Рівне, 1994.
109. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи /Вибр. твори: У 5-ти т. – К., 1991.
110. Тижневе планування роботи школи //Все для вчителя.- 1998. – №6-12.
111. Управління сучасною школою /За ред. М.М. Поташника. – М., 1992.
112. Чернишов О.І. Педагогічний талант інженера-педагога //Рідна школа. – 1993. – №1.

10. ДОДАТКИ

Додаток 1

III семестр Контрольна робота №1 (Загальні основи педагогіки: теми 1-4 Дидактика: теми 1-11)

1. Стан освіти в Україні. Основні документи про її реформування.
2. Система освіти в Україні, принципи її організації, права і обов'язки учнів, студентів і вчителів згідно Закону „Про освіту”.
3. Завдання загальної середньої освіти згідно Закону України „Про загальну середню освіту”. Основні розділи та унікальність цього Закону.
4. Типи загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти.
5. Учасники навчально-виховного в загальноосвітніх навчальних закладах.
6. Національна доктрина про стратегію й основні напрямки розвитку освіти у XXI столітті.
7. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті про неперервність освіти, педагогічні кадри, їх соціальне забезпечення та очікувані результати.
8. Організація навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі згідно Положення про загальноосвітній навчальний заклад (2001 р.).
9. Дванадцятирічна освіта в Україні та інших країнах: реалії і перспективи. Концепція 12-річної середньої загальноосвітньої школи.
10. Предмет педагогіки, її основні поняття та завдання на сучасному етапі.
11. Структура педагогіки, її зв'язок з іншими науками. Стадії та історія розвитку педагогіки.
12. Методи науково-педагогічного дослідження.
13. Розвиток і формування особистості. Вплив спадковості, середовища і виховання на формування особистості.
14. Вікові етапи розвитку особистості школяра.

15. Суть, передумови і етапи становлення розвивального навчання в Україні.
16. Суть виховання, мета, завдання, зміст, принципи, форми і методи. Національна доктрина про мету та національний характер виховання.
17. Поняття дидактики. Категорії дидактики. Зв'язок дидактики з методиками. Проблеми сучасної дидактики.
18. Процес навчання, його методологія і основні функції.
19. Двосторонній характер, цілісність та наукова організація процесу навчання.
20. Роль учителя в навчальному процесі і структура його діяльності. Вимоги до психолого-педагогічної підготовки учителя.
21. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності учнів.
22. Значення стимулювання і мотивації учіння та шляхи її здійснення.
23. Пояснювально-ілюстративне навчання: позитивні сторони і недоліки цього виду навчання.
24. Проблемне навчання: специфіка, методи, позитивні сторони і недоліки цього виду навчання.
25. Програмоване навчання: суть, позитивні сторони і недоліки цього виду навчання.
26. Сучасні освітні технології. Специфіка діяльності вчителя в кожній із них.
27. Зміст освіти в національній школі, історія його реформування та вдосконалення. Стандартизація освіти.
28. Характеристика навчального плану школи.
29. Характеристика навчальних програм (за фахом).
30. Характеристика підручників і навчальних посібників (за фахом).
31. Загальна, політехнічна, професійна освіта та їх взаємозв'язок.
32. Закономірності навчання (загальні і конкретні).
33. Принцип науковості навчання та дидактичні правила його реалізації.
34. Принцип систематичності і послідовності навчання та дидактичні правила його реалізації.

35. Принцип доступності навчання та дидактичні правила його реалізації.
36. Принцип зв'язку навчання з життям та дидактичні правила його реалізації.
37. Принцип наочності навчання та дидактичні правила його реалізації.
38. Принцип свідомості і активності учнів у навчанні та дидактичні правила його реалізації.
39. Принцип міцності знань, умінь, навичок у навчанні та дидактичні правила його реалізації.
40. Принцип диференціації та індивідуалізації навчання. Види диференціації.
41. Форми і методи навчання обдарованих дітей.
42. Проблема відставання учнів у навчанні та шляхи її подолання.
43. Наукова організація процесу навчання. Шляхи інтенсифікації та оптимізації процесу навчання.
44. Методи навчання та їх класифікація. Методи організації і здійснення навчання.
45. Наочні методи навчання.
46. Практичні методи навчання.
47. Методи стимулювання і мотивації навчання.
48. Методи контролю навчання.
49. 12-бальна система оцінювання навчальних досягнень учнів.
50. Засоби навчання. Комп'ютеризація освіти.
51. Форми навчання. Класно-урочна система навчання: позитивне і недоліки. Типи уроків.
52. Структура уроку засвоєння нових знань.
53. Структура уроку формування умінь і навичок.
54. Структура уроку повторення і закріплення.
55. Структура уроку узагальнення і систематизації знань.
56. Структура уроку перевірки і корекції знань, умінь, навичок.
57. Структура комбінованого уроку.
58. Вимоги до уроку, підготовки вчителя. Шляхи удосконалення уроку.
59. Позаурочні форми навчання.
60. Нетрадиційні форми навчання.

IV семестр

Контрольна робота №1 (Історія педагогіки: теми 1-7)

Варіант 1.

1. Значення вивчення історії педагогіки.
2. Педагогічна система Я.А. Коменського.

Варіант 2.

1. Значення творчої спадщини Я.А. Коменського.
2. „Думки про виховання” Дж. Локка.

Варіант 3.

1. Принцип природовідповідності, його структура в розробці Я.А. Коменського та в сучасній педагогіці.
2. Педагогічні погляди Л.М.Толстого.

Варіант 4.

1. Суть класно-урочної системи за Я.А. Коменським.
2. Педагогічні ідеї Дж. Локка.

Варіант 5.

1. Розвиток освіти та педагогічна думка в античний період (V ст. до н.е. – VI ст. н.е.).
2. Теорія природного і вільного виховання Ж.-Ж. Руссо.

Варіант 6.

1. Розвиток освіти в епоху Середньовіччя (VI ст.н.е. – XIII ст. н.е.).
2. Педагогічна система М. Монтесорі.

Варіант 7.

1. Освіта і педагогічна думка в епоху Відродження (XIII – XVI ст.).
2. Вальфдорфська педагогіка.

Варіант 8.

1. Основні ідеї педагогічної творчості А. Дістервега.
2. „Велика дидактика” Я.А. Коменського.

Варіант 9.

1. Великі відкриття Г. Песталоцці.
2. Наукове дослідження К.Д. Ушинського „Людина як предмет виховання”.

Варіант 10.

1. Життя і творчість К.Д. Ушинського, його праця „Про користь педагогічної літератури”.
2. Основні етапи в історії становлення гуманної педагогіки як науки.

Варіант 11.

1. Педагогічні погляди Г. Сковороди.
2. В.О. Сухомлинський про розумове виховання.

Варіант 12.

1. Педагогічні погляди видатних українських просвітителів ХХ століття.
2. „Педагогічна поема” А.С. Макаренка.

Варіант 13.

1. Педагогічна спадщина Б. Грінченка.
2. Життя і творчість В.С. Сухомлинського.

Варіант 14.

1. Вклад А.С.Макаренка в педагогічну науку.
2. Шкільні реформи в зарубіжних країнах.

Варіант 15.

1. Г. Ващенко про національне виховання.
2. Книга В. Сухомлинського „Духовний світ школяра”.

IV семестр
(Школознавство: теми 1-3)
(довгострокове завдання)

Завдання: скласти анотований каталог передового педагогічного досвіду (за фахом) за матеріалами періодичної педагогічної преси останніх двох років.

Зразок виконання завдання:

- 1. Тема досвіду.** Впровадження принципів розвиваючого навчання на уроках математики
- 2. Адреса досвіду:** м. Рівне, ЗОШ №27
Сочинська Наталія Іванівна,
вчитель математики, вчитель-методист

3. Зміст досвіду: В основу роботи покладена орієнтація на принципи розвиваючого навчання, сформульовані Л.В. Занковим: навчання повинне охоплювати всіх учнів, проходити в швидкому темпі, на рівні підвищеної складності, носити в основному теоретичний характер та з усвідомленням учнями навчальних цілей.

Додаток 4

Питання до державного екзамену з педагогіки

1. Основні педагогічні ідеї Я.А. Коменського та їх значення для побудови сучасних освітніх технологій.
2. Теорія природного та вільного виховання Жана Жака Руссо. „Еміль, або Про виховання”.
3. Педагогічні погляди К.Д. Ушинського. Народознавча основа його підходів до проблем виховання.
4. Педагогічна творчість А.С. Макаренка в контексті двох епох: радянської та сучасної.
5. Проблема формування високодуховної особистості в творчій діяльності В.О. Сухомлинського.
6. Проблеми сучасної освіти. Завдання у світлі вимог національної Доктрини її розвитку, прийнятої на II з'їзді працівників освіти України.

7. Зміст освіти. Його компоненти: знання, уміння, навички, досвід емоційно-почуттєвого ставлення до світу, досвід творчої діяльності. Проблема одухотворення змісту освіти. Стандарт освіти.
8. Педагогіка як наука. Її об'єкт, предмет і основні категорії. Структура педагогіки, завдання, зв'язок з іншими науками.
9. Вікові етапи розвитку особистості школяра. Їхні закономірності та особливості.
10. Розвиток і формування особистості. Рушійні сили. Роль спадковості й середовища, діяльності, активності та спілкування в розвитку і формуванні особистості.
11. Дидактика як наука. Її зв'язок з іншими науками. Актуальні проблеми сучасної дидактики.
12. Принципи управління сучасною освітою.
13. Наукові основи внутрішкільного управління. Принципи управління освітою. Планування роботи школи. Педагогічна рада.
14. Методична робота в школі. Її роль у підвищенні рівня фахової підготовки вчителя. Основні форми.
15. Загальна характеристика процесу навчання в школі. Закони і закономірності процесу навчання.
16. Психолого-педагогічна характеристика процесу засвоєння знань, умінь та навичок.
17. Форми навчання. Суть і класифікація їх. Типові структури. Класно-урочна система навчання. Її позитивні і негативні риси. Шляхи її удосконалення.
18. Урок – основна форма організації навчання. Типи і структура уроків. Проблема нетрадиційних уроків. Шляхи вдосконалення уроку.
19. Методи навчання. Їх сутність, структура, функції та класифікація. Стратегія вибору.
20. Сутність дидактичного принципу. Система дидактичних принципів.
21. Цілепокладання навчального процесу. Навчальні, виховні та розвивальні цілі та завдання, їх взаємозв'язок.
22. Диференційоване навчання: проблеми становлення і розвитку.
23. Розвивальне навчання в сучасній школі.

24. Контроль та оцінювання навчальної діяльності учнів. 12-бальна шкала оцінювання. Основні види та методи контролю.
25. Психолого-педагогічні особливості засобів навчання. Їх функції, та методика використання.
26. Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду. Форми і методи. Новаторський досвід.
27. Мета та ідеал виховання. Соціальне замовлення сучасній освіті.
28. Основні напрямки виховної роботи в школі.
29. Методи виховання та їх класифікація.
30. Логіка і методи сучасних науково-педагогічних досліджень. Основні елементи педагогічного дослідження, його етапи. Обробка результатів науково-педагогічного дослідження.
31. До конкретної теми дати опис вимог до знань, умінь та навичок на розпізнавальному і репродуктивному рівнях.
32. Скласти план проведення предметного тижня в школі.
33. Скласти план проведення предметного загально-шкільного вечора.
34. До конкретної теми дати опис вимог знань, умінь та навичок на продуктивному і творчому рівнях.
35. Порівняйте типові навчальні плани для профільних класів з планами класів з поглибленим вивченням предмета.
36. Змодельуйте застосування дидактичного принципу зв'язку теорії з практикою, навчання з життям під час вивчення конкретної теми уроку.
37. Скласти план проведення навчальної екскурсії, визначити її завдання і функції в загальній структурі навчального процесу.
38. Структура узагальнюючого уроку (на прикладі конкретної теми).
39. На прикладі конкретного уроку змодельуйте застосування учнями знань у стандартних умовах з метою засвоєння навичок (тренувальні вправи).
40. Навести приклад використання проблемних ситуацій у вивченні конкретної теми. Обґрунтувати формулювання проблем, які впливають із наведених ситуацій.

41. Змоделювати проведення факультативного заняття з фаху, визначивши його роль та місце у вивченні навчального предмету.
42. Змоделювати урок засвоєння нових знань із використанням між предметних зв'язків.
43. Обґрунтуйте значення і роль наочності під час вивчення конкретної теми уроку.
44. До конкретної теми уроку сформулювати навчальні, виховні та розвивальні цілі й завдання.
45. На прикладі конкретної навчальної теми спроектувати індивідуалізовані творчі завдання як елемент особистісно-орієнтованого виховання.
46. На прикладі конкретного уроку змоделюйте творчий перенос знань і навичок в нові умови (творчі вправи).
47. Змоделюйте урок проблемного вивчення матеріалу. Вибір теми довільний.
48. Зробити аналіз шкільного підручника із спеціальності в світлі загально-педагогічних вимог до нього.
49. Скласти план проведення семінарського заняття із спеціальності, визначивши його роль і місце в загальній структурі навчального процесу.
50. Позакласні форми навчальної роботи. Скласти план підготовки і проведення шкільної предметної олімпіади.
51. На прикладі вивчення конкретної теми уроку обґрунтувати доцільність використання дидактичного принципу науковості і доступності.
52. Скласти схему аналізу уроку засвоєння знань, умінь і навичок із спеціальності.
53. Сформулювати домашні навчальні завдання на основі особистісно орієнтованого навчання.
54. Наукова організація праці в навчальному кабінеті. Паспорт навчального кабінету.
55. На прикладі конкретної теми уроку проаналізувати реалізацію основних дидактичних принципів.
56. На прикладі системи уроків обґрунтуйте доцільність використання дидактичного принципу систематичності та послідовності.
57. На прикладі вивчення конкретної теми уроку змоделюйте розвиток творчих здібностей учнів засобами цієї теми.

58. Структура комбінованого уроку. Розкрити її на прикладі конкретної теми.
59. Скласти алгоритм підготовки до уроку (тема уроку за вибором).
60. Скласти завдання для самостійної роботи учнів з однієї із тем. Обґрунтувати його зміст та доцільність.

Додаток 5

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з педагогіки

Реформування освіти відповідно до Закону України „Про освіту” передбачає реалізацію принципів гуманізації, демократизації освіти, методологічну переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості студента, формування його основних компонентів.

Відповідно до цього змінюються і підходи до оцінювання навчальних досягнень студентів. Оцінювання має ґрунтуватися на **позитивному принципі**, що передбачає врахування рівнів досягнення студента, а не ступінь його невдач.

Визначення рівня навчальних досягнень студентів є особливо важливим з погляду на те, що навчальна діяльність у кінцевому підсумку повинна не просто дати людині суму знань, умінь та навичок, а сформувати її **компетенції**.

Компетенція – загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, набутих завдяки навчанню. Отже, поняття компетентності не зводиться тільки до знань і навичок, а належить до сфери складних умінь і якостей особистості.

Основними групами компетенцій, яких потребує сучасне життя, є:

- **соціальні**, пов’язані з готовністю брати на себе відповідальність, бути активним у прийнятті рішень, у суспільному житті, у врегулюванні конфліктів ненасильницьким шляхом, у функціонуванні і розвитку демократичних інститутів суспільства;
- **полікультурні** – стосуються розуміння несхожості людей, взаємоповаги до їхньої мови, релігії, культури тощо;
- **комунікативні** – передбачають опанування важливим у роботі і суспільному житті усним і писемним спілкуванням, оволодіння кількома мовами;

- **інформаційні**, зумовлені зростанням ролі інформації в сучасному суспільстві і передбачають оволодіння інформаційними технологіями, уміннями здобувати, критично осмислювати і використовувати різноманітну інформацію;

- **саморозвитку та самоосвіти**, пов'язані з потребою і готовністю постійно навчатися як у професійному відношенні, так і в особистому та суспільному житті;

- компетенції, що реалізується у прагненні і здатності до **раціональної продуктивної, творчої діяльності**

- **предметні** (професійні: педагогічні, методичні) – це знання закономірностей, принципів, форм, методів, засобів, сучасних технологій навчання і виховання, вміння писати конспекти, плани уроків, структурувати заняття з учнями і проводити їх під час педагогічної практики;

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень студентів є знання, вміння та навички, досвід творчої діяльності студентів, досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Основними функціями оцінювання навчальних досягнень студентів є:

- **контролююча**, що передбачає визначення рівня досягнень окремого студента (групи), виявлення рівня готовності до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу викладачу відповідно планувати і викладати навчальний матеріал;

- **навчальна** – зумовлює таку організацію оцінювання навчальних досягнень студентів, коли його проведення сприяє повторенню, уточненню і систематизації навчального матеріалу, вдосконаленню підготовки студента (групи);

- **діагностико-коригуюча**, що допомагає з'ясувати причини труднощів, які виникають у студента під час навчання, виявити прогалини у знаннях і вміннях та коригувати його діяльність, спрямовану на усунення недоліків;

- **стимулюючо-мотиваційна**, що визначає таку організацію оцінювання навчальних досягнень студентів, коли його проведення стимулює бажання покращити свої результати, розвиває відповідальність та сприяє змагальності студентів, формує мотиви навчання;

- **виховна**, що передбачає формування вміння відповідально і зосереджено працювати, застосовувати прийоми

контролю і самоконтролю, розвиток якостей особистості: працелюбності, активності, акуратності та інші.

З метою забезпечення об'єктивного оцінювання рівня навчальних досягнень студентів вводиться **12-бальна шкала**, побудована за принципом урахування особистісних досягнень студентів.

При визначенні навчальних досягнень студентів аналізу підлягають:

- характеристики відповіді студента: елементарна, фрагментарна, неповна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;

- якість знань, правильність, повнота, осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

- ступінь сформованості загально-навчальних та предметних умінь і навичок;

- рівень оволодіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки тощо;

- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми, формулювати гіпотези, розв'язувати проблеми);

- самостійність оцінних суджень.

Зазначені орієнтири покладено в основу виділених чотирьох рівнів навчальних досягнень студентів: *початкового, середнього, достатнього, високого*.

I рівень – початковий. Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу – елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення;

II рівень – середній. Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний розв'язувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

III рівень – достатній. Студент знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень. Він здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності.

IV рівень – високий. Знання студента є глибокими, міцними, узагальненими, системними; студент вміє застосовувати знання

творчо, його навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Зазначеним рівням відповідають розроблені критерії оцінювання навчальних досягнень учнів за **12-бальною шкалою**.

Обов'язковими видами оцінювання навчальних досягнень студентів є **модульне, тематичне та підсумкове**.

Основною одиницею оцінювання є навчальна тема. Тематичне оцінювання навчальних досягнень студентів є обов'язковим і основним, його результати відображаються у журналі в окремій колонці.

Поточне оцінювання у разі його застосування викладачем має відігравати допоміжну роль, виконуючи, зокрема, заохочувальну, стимулюючу та діагностично-коригуючу функції. Його результати відображаються в балах і фіксуються в журналі.

Принцип тематичності забезпечує одночасно **систематичність і об'єктивність** в оцінюванні та обліку навчальних досягнень учнів.

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень студентів підлягають **основні результати вивчення теми**, що визначає викладач на основі вимог навчальної програми і доводить до відома студентів на початку її вивчення, що слугує орієнтиром у процесі роботи над темою.

Тематична атестація може проводитися в різних формах. Головною умовою при їх виборі викладачем є забезпечення об'єктивного оцінювання навчальних досягнень учнів.

Кожну оцінку викладач обов'язково повинен аргументовано вмотивувати, довести до відома та оголосити перед групою.

Протягом вивчення змістовних модулів дозволяється проводити кілька проміжних атестацій.

Перед студентами, які не засвоїли матеріалу теми чи отримали бали на початковому рівні, ставиться вимога обов'язкового його доопрацювання; їм надається для цього необхідна допомога, визначається термін **повторної атестації**. Студент має право на переатестацію також для підвищення атестаційного балу.

Підсумкове оцінювання здійснюється наприкінці семестру або навчального року. Підсумкова оцінка за семестр виставляється за результатами модульного, тематичного оцінювання, оцінювання контрольних робіт.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Студент може розрізнити об'єкт вивчення і відтворити деякі його елементи
	2	Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність елементарно викласти думку.
	3	Студент відтворює менше половини навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
II. Середній	4	Студент знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну операцію, дію.
	5	Студент розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати думку.
	6	Студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. За допомогою викладача здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки. Вміє застосовувати знання.
III. Достатній	7	Студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, частково контролює власні навчальні дії.
	8	Знання студента є достатньо повними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації.

IV. Високий	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляти власне ставлення до неї. Розвиває свої обдарування і нахили.

Умовна таблиця переведення навчальних досягнень студентів з 4-бальної шкали оцінювання у 12-бальну

Шкала оцінювання	Оцінки											
	4-бальна шкала	2			3			4			5	
Перехідна шкала	2-	2	2+	3-	3	3+	4-	4	4+	5-	5	5+
12-бальна шкала	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

За умов здійснення особистісно-орієнтованого навчання важливими є контрольні роботи студентів, а також письмові (реферати, курсові роботи, комп'ютерні програми), успішна участь в студентських олімпіадах, виготовлення наочності з педагогіки. Ця позааудиторна діяльність студента має оцінюватися і враховуватися при виставленні тематичних, модульних, підсумкових оцінок, а також окремо. Оцінка виставляється в балах в журнал (по 5 балів).

ТЕСТ З ДИДАКТИКИ

1. В якій дидактичній системі основна функція вчителя вбачається в організації та керуванні пізнавальною діяльністю учнів, а не передачі їм готових знань?

- 1) в традиційній;
- 2) у педоцентричній.

2. Якщо учень може сформулювати визначення теореми, але не може її довести, – на якому рівні він її засвоїв?

- 1) репродуктивний;
- 2) рівень впізнавання;
- 3) рівень розуміння;
- 4) реконструктивний;
- 5) творчий.

3. Які компоненти виділяються у змісті освіти?

- 1) лінійний, концентричний, спіральний;
- 2) переконання, ідеали, риси характеру, звички, почуття, ціннісні орієнтації, інтереси, світогляд;
- 3) знання, уміння, навички, досвід творчої діяльності, досвід ціннісного ставлення до оточення;
- 4) навчальний план, навчальна програма, підручник, посібник;
- 5) державний і шкільний.

4. Нормативний документ, в якому визначається зміст навчального матеріалу із виділенням розділів, тем і орієнтовної кількості годин на їхнє вивчення – це:

- 1) навчальний план;
- 2) навчальна програма;
- 3) календарний план;
- 4) тематичний план;
- 5) підручник;
- 6) стандарти.

5. При способі побудови навчальних програм одні й ті ж теми повторно вивчаються на різних ступенях навчання, причому їх зміст поступово розширюються та поглиблюється.

6. З точки зору якої теорії змісту освіти головне завдання навчання полягає не у повідомлення учням певної суми знань із різноманітних галузей науки, а в сприянні їх розумового розвитку?

- 1) теорії матеріальної освіти;
- 2) теорії формальної освіти;
- 3) теорії дидактичного екземпляризму;
- 4) теорії дидактичного утилітаризму;
- 5) теорії функціонального матеріалізму.

7. Учитель сформулював проблему і продемонстрував учням шлях її розв'язання. Який метод навчання він використав?

- 1) пояснювально-ілюстративний;
- 2) репродуктивний;
- 3) проблемний виклад;
- 4) частково-пошуковий;
- 5) дослідницький.

8. Яка з організаційних систем навчання передбачала комплектування класів не за віком, а за рівнем розвитку дітей?

- 1) план Трампа;
- 2) дальтон-план;
- 3) мангеймська;
- 4) батавська;
- 5) бел-ланкастерська.

9. Яка організаційна система забезпечувала індивідуалізацію темпу навчальної діяльності?

- 1) класно-урочна;
- 2) дальтон-план;
- 3) бел-ланкастерська;
- 4) мангеймська;
- 5) батавська.

10. У чому полягає суть індивідуально-групової форми навчання:

- 1) вчитель працював з кожним учнем індивідуально;
- 2) вчитель працював зі стабільною групою учнів одного віку;
- 3) вчитель займався з групою учнів різного віку, кожен з яких працював самостійно;
- 4) вчитель спочатку навчав сильніших учнів, які потім передавали засвоєний матеріал іншим учням.

11. В якому пункті перераховані форми навчальної діяльності учнів?

- 1) урок, факультатив, семінар, гурток, екскурсія, домашня робота, консультація, олімпіада;

- 2) бесіда, розповідь, дискусія, лекція, робота з підручником, ілюстрація, демонстрація, практична робота;
 - 3) класно-урочна, бел-ланкастерська, мангеймська, батавська, дальтон-план;
 - 4) індивідуальна, фронтальна, групова.
12. Які етапи пропущені у структурі комбінованого уроку?
- 1) організаційний момент;
 - 2) ...;
 - 3) повідомлення теми і мети уроку, мотивація навчальної діяльності;
 - 4) ...;
 - 5) вивчення нового матеріалу;
 - 6) ...;
 - 7) підсумки уроку, повідомлення домашнього завдання.

13. У лінійній програмі (мається на увазі програмоване навчання) застосовується контрольні завдання, які вимагають вибрати правильну відповідь із запропонованих варіантів. Так чи ні?

14. Для якого виду навчання характерні такі особливості: нові знання спочатку повідомляються учням і лише після цього застосовуються на практиці; вчитель повідомляє знання в готовому вигляді, учні сприймають, осмислюють і запам'ятовують їх?

- 1) програмоване навчання;
- 2) проблемне навчання;
- 3) пояснювально-ілюстративне навчання;
- 4) концентроване навчання;
- 5) модульно-блокове навчання.

15. В чому полягає сутність кооперативного способу організації групової навчальної діяльності?

- 1) кожна група працює над виконанням частини спільного для всього класу завдання;
- 2) всім групам, на які поділений клас, пропонується одне й те саме завдання;
- 3) різним групам у класі пропонуються різні за складністю завдання;
- 4) кожен член групи виконує частину спільного для його групи завдання;
- 5) всі учні класу під керівництвом учителя виконують спільне завдання.

16. Суть методу проблемного викладу полягає в тому, що вчитель:

- 1) демонструє способи діяльності, учні їх відтворюють;
- 2) повідомляє нову інформацію, учні сприймають, осмислюють і запам'ятовують її;
- 3) формулює проблему і розповідає учням про її розв'язання;
- 4) ставить проблемне завдання і підводить учнів до його розв'язання, спрямовуючи їхній пошук;
- 5) ставить перед учнями пізнавально-практичне завдання, яке вони виконують самостійно.

17. Репродуктивний метод навчання полягає в тому, що вчитель пояснює і показує спосіб виконання певної дії, учні його відтворюють. Так чи ні?

Автори даного посібника бажають успіхів студентам в опануванні такої важливої дисципліни як педагогіка, в набутті педагогічних здібностей, розвитку педагогічного мислення.

Для нотаток:

Зміст

1. Пояснювальна записка до програми з педагогіки	3
2. Індивідуальна програма та графік кредитно-модульного вивчення студентом курсу „Педагогіка” на протязі III-IV семестрів	10
3. Навчальний план з педагогіки	14
4. Авторська програма з педагогіки (розроблена доцентом кафедри педагогіки С.П. Максимюк)	16
5. Робоче планування і тематика лекцій	29
6. Робоче планування семінарських і практичних занять	37
7. Список першоджерел для опрацювання	48
8. Перелік основних питань для самопідготовки, самоконтролю, написання рефератів, контрольних робіт, курскових і дипломних робіт, складання заліків та екзаменів з педагогіки	48
9. Рекомендована література з педагогіки	52
10. Додатки	58
Додаток 1. Контрольна робота №1 (III семестр)	58
Додаток 2. Контрольна робота №1 (IV семестр)	61
Додаток 3. Довгострокове завдання (IV семестр)	63
Додаток 4. Питання до державного екзамену з педагогіки	63
Додаток 5. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з педагогіки	67
Додаток 6. Тест з дидактики	73

Навчальне видання

Педагогіка

Авторська програма і комплекс методичного забезпечення викладання курсу педагогіки. Індивідуальна програма студента в умовах кредитно-модульної системи навчання

Автори:

Максимюк С.П., Філоненко Р.С., Нечипорук Л.І.

Відповідальний за випуск:

Малафійк І.В.

Комп'ютерна верстка:

Федорук Л.М.

Підписано до друку 23.10.2007 р.

Папір офсет. Формат 60/84/1/16.

Ум.др.арк. 2,9. Тираж 100. Зам. № 131/2.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12